

Invandrare och flyktingar

8

Förslag till statsbudget för 2005

Invandrare och flyktingar

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Invandrare och flyktingar	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Integrationspolitik.....	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	11
3.3	Mål	12
3.3.1	Mål och resultatindikatorer	12
3.4	Politikens inriktning	13
3.5	Insatser	13
3.5.1	Insatser inom politikområdet.....	13
3.5.2	Insatser utanför politikområdet	17
3.6	Resultatbedömning	20
3.6.1	Mål	20
3.6.2	Resultat	20
3.6.3	Analys och slutsatser	25
3.7	Revisionens iakttagelser.....	28
3.8	Budgetförslag	28
3.8.1	10:1 Integrationsverket.....	28
3.8.2	10:2 Integrationsåtgärder	29
3.8.3	10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande.....	30
3.8.4	10:4 Hemutrustningslån	31
3.8.5	10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.....	31
4	Storstadspolitik.....	33
4.1	Omfattning.....	33
4.2	Utgiftsutveckling	33
4.3	Mål	33
4.4	Politikens inriktning	34
4.5	Insatser	35
4.5.1	Insatser inom politikområdet.....	35
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	36
4.6	Resultatbedömning.....	38

4.6.1	Resultat.....	38
4.6.2	Analys och slutsatser.....	39
5	Migrationspolitik	41
5.1	Omfattning	41
5.2	Mål för migrationspolitiken.....	42
5.3	Politikens inriktning.....	42
5.4	Insatser	43
5.4.1	Insatser inom politikområdet	43
5.4.2	Insatser utanför politikområdet.....	47
5.5	Resultatbedömning.....	47
5.5.1	Mål	47
5.5.2	Resultat.....	47
5.5.3	Analys och slutsatser	52
5.6	Revisionens iakttagelser	53
5.7	Budgetförslag	53
5.7.1	12:1 Migrationsverket.....	53
5.7.2	12:2 Mottagande av asylsökande.....	54
5.7.3	12:3 Migrationspolitiska åtgärder	55
5.7.4	12:4 Utlänningsnämnden	55
5.7.5	12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden.....	56
5.7.6	12:6 Utresor för avvisade och utvisade	56
5.7.7	12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	57
6	Minoritetspolitik.....	59
6.1	Omfattning	59
6.2	Utgiftsutveckling.....	59
6.3	Mål	59
6.4	Politikens inriktning.....	59
6.5	Insatser	61
6.5.1	Insatser inom politikområdet	61
6.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	62
6.6	Resultatbedömning.....	64
6.6.1	Resultat.....	64
6.7	Analys och slutsatser	65
6.8	Revisionens iakttagelser	65
6.8.1	47:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	65

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	9
2.2 Härledning av ramnivån 2005–2007. Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	10
2.3 Ramnivå 2005 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	10
3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	11
3.2 Regeringens särskilda mål för integrationspolitiken inom olika samhällsområden	13
3.3 Andel sysselsatta inrikes och utrikes födda mellan 16-64 år.....	20
3.4 Andel elever med svensk och utländsk bakgrund som har slutbetyg efter årskurs nio i grundskolan.....	21
3.5 Andelen elever med svensk och utländsk bakgrund som lämnar gymnasieskolan efter fyra år med slutbetyg.....	21
3.6 Andel statsanställda med svensk och utländsk bakgrund år 2003	21
3.7 Anslagsutveckling.....	28
3.8 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:1 Integrationsverket	29
3.9 Anslagsutveckling.....	29
3.10 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:2 Integrationsåtgärder	30
3.11 Anslagsutveckling.....	30
3.12 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	30
3.13 Anslagsutveckling.....	31
3.14 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:4 Hemutrustningslån.....	31
3.15 Anslagsutveckling.....	31
3.16 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.....	32
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	33
4.2 Medel inom de lokala utvecklingsavtalen.....	35
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	41
5.2 Anslagsutveckling.....	53
5.3 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:1 Migrationsverket	54
5.4 Anslagsutveckling.....	54
5.5 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:2 Mottagande asylsökande.....	54
5.6 Anslagsutveckling.....	55
5.7 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:3 Migrationspolitiska åtgärder....	55
5.8 Anslagsutveckling.....	55
5.9 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:4 Utlänningsnämnden.....	56
5.10 Anslagsutveckling.....	56
5.11 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	56
5.12 Anslagsutveckling.....	56

5.13 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:6 Utresor för avvisade och utvisade	57
5.14 Anslagsutveckling.....	57
5.15 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	57
6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	59
6.2 Anslagsutveckling.....	65
6.3 Härledning av anslagsnivå för 2005–2007, för 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	66

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner de nya mål som föreslås för politikområdet Migrationspolitik och att de tidigare målen skall upphöra att gälla (avsnitt 5),
2. godkänner att under 2005 lån får tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 300 000 000 kronor (avsnitt 3),
3. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 *Invandrare och flyktingar* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
10:1 Integrationsverket	Ramanslag	89 908
10:2 Integrationsåtgärder	Ramanslag	103 742
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	Ramanslag	1 874 975
10:4 Hemutrustningslån	Ramanslag	18 631
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	Ramanslag	24 416
12:1 Migrationsverket	Ramanslag	642 505
12:2 Mottagande av asylsökande	Ramanslag	3 296 162
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	Ramanslag	289 809
12:4 Utlänningsnämnden	Ramanslag	149 792
12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	Ramanslag	177 027
12:6 Utresor för avvisade och utvisade	Ramanslag	225 556
12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	Ramanslag	30 400
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	Ramanslag	10 500
Summa		6 933 423

2 Invandrare och flyktingar

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Integrationspolitik, Storstadspolitik, Migrationspolitik och Minoritetspolitik.

2.2 Utgiftsutveckling

Förändringar av ramen för utgiftsområdet i förhållande till 2004 års ekonomiska vårproposition beror på minskade anslag för mottagandet av asylsökande och det kommunala flyktigmottagandet till följd av att antalet asylsökande minskar och att kommunerna väntas ta emot färre antal flyktingar jämfört med föregående år. Samtidigt utökas utlänningsmyndigheternas anslag för att möjliggöra nödvändiga insatser inför en ny instans- och processordning.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Milljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Politikområde Integrationspolitik	2 610	2 309	2 166	2 112	2 031	1 989
Politikområde Migrationspolitik	4 921	5 008	4 872	4 811	4 250	3 590
Politikområde Minoritetspolitik	8	8	8	11	11	11
Politikområde Storstadspolitik	186	0	255	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 8	7 725	7 325	7 301	6 934	6 292	5 590

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2005–2007.
Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar**

Miljoner kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	7 005	7 005	7 005
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris & löneomräkning ²	8	16	31
Beslut	296	160	135
Övriga makroekonomiska förutsättningar	36	113	142
Volym	-406	-991	-1 717
Överföring till/från andra utgiftsområden	-3	-3	-3
Övrigt	-2	-8	-3
Ny Ramnivå	6 934	6 292	5 590

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2005 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar**

Miljoner kronor

	2005
Transfereringar ¹	4 316
Verksamhetsutgifter ²	2 611
Investeringar ³	7
Summa ramnivå	6 934

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2003 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3 Integrationspolitik

3.1 Omfattning

Integrationspolitiken omfattar frågor om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk eller religiös bakgrund, invandrades etablering i det svenska samhället, svenskt medborgarskap, ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, samt åtgärder för att förebygga och motverka etnisk och religiös diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

Inom politikområdet finns myndigheterna Integrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) och Nämnden mot diskriminering.

Integrationspolitiken är sektorsövergripande och berör ett flertal andra politikområden.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2003	Anslag 2004 ¹	Utgifts- prognos 2004	Förslag anslag 2005	Beräknat anslag 2006	Beräknat anslag 2007
10:1 Integrationsverket	92,4	90,8	90,4	89,9	90,9	92,5
10:2 Integrationsåtgärder	76,3	84,2	88,2	103,7	83,7	63,7
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	2 409,0	2 094,2	1 952,6	1 875,0	1 823,1	1 798,9
10:4 Hemutrustningslån	11,3	18,6	15,2	18,6	8,6	8,6
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	20,6	20,8	19,8	24,4	24,7	25,1
Totalt för politikområde 10	2 609,6	2 308,6	2 166,2	2 111,6	2 031,0	1 988,8

1) Inklusive av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

Kommunerna har tagit emot färre flyktingar jämfört med föregående år vilket medfört minskade utgifter. Anslagen 10:3 Kommuner-sättningar vid flyktingmottagande samt 10:4 Hemustrustningslån minskas därmed de kommande åren. Anslaget 10:2 Integrationsåtgärder tillförs 22 miljoner kronor per år för insatser för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld och för lokal verksamhet mot diskriminering. Vidare förs 2,5 miljoner kronor från anslaget till anslaget 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter inom minoritetspolitiken för att åstadkomma ett mer samlat bidragssystem för organisationer som företräder nationella minoriteter. Anslaget 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering tillförs 4 miljoner kronor per år fr.o.m. 2005 varav 2 miljoner kronor genom en omföring av medel från anslaget 10:1 Integrationsverket.

3.3 Mål

3.3.1 Mål och resultatindikatorer

Målen för integrationspolitiken fastställdes av riksdagen hösten 1997 (prop. 1997/98:16, bet. 1997/98:SfU6, rskr. 1997/98:68) samt kompletterades 2001 (prop. 2000/2001:01, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72). En ytterligare ändring av målen beslutades av riksdagen i december 2002 (prop. 2002/2003:01, bet. 2002/03:SfU2, rskr. 2002/03:46).

Integrationspolitikens mål enligt dessa beslut är:

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund
- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund

- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Integrationspolitikens mål är sektorsövergripande och uppfylls huvudsakligen genom insatser inom flertalet andra politikområden. Integrationspolitikens utveckling inom vissa samhällsområden i förhållande till målen redovisas vartannat år av Integrationsverket i *Rapport Integration*. Indikatorer finns för bl.a. sysselsättning och utbildning. Indikatorer och nyckeltal för områden som boende, barn och ungdomar, hälsa samt etnisk diskriminering håller på att utarbetas av Integrationsverket i samråd med berörda sektorsmyndigheter.

Regeringen har även tillsatt en interdepartemental arbetsgrupp som har till uppgift att se över hur genomförandet och uppföljningen av integrationspolitiken kan förtydligas inom ett antal politikområden i syfte att förbättra integrationspolitikens resultat. En central uppgift i detta arbete är att omsätta de integrationspolitiska målen till uppföljningsbara mål inom ett antal politikområden. I samband med budgetpropositionen för 2004 presenterade regeringen särskilda mål och indikatorer för sysselsättning, utbildning samt etnisk och kulturell mångfald inom staten. En översiktlig uppföljning av måluppfyllelsen redovisas i avsnitt 3.6.2. En mer utförlig redovisning ges under respektive politikområde.

Särskilda uppföljningsbara mål för etablering av nyanlända invandrare, folkhälsa, etnisk och religiös diskriminering, rättsväsendet samt demokrati håller också på att utarbetas och skall vara styrande för myndigheternas verksamhet 2005. Dessa mål samt mål för ytterligare några områden kommer att presenteras i samband med budgetpropositionen 2006.

Tabell 3.2 Regeringens särskilda mål för integrationspolitiken inom olika samhällsområden

Samhällsområde	Mål
Sysselsättning	Sysselsättningsgraden för utrikes födda skall öka och närma sig den för hela befolkningen. Andelen utrikes födda med högskoleutbildning som har ett arbete i nivå med den egna kompetensen skall öka.
Utbildning/skolan	Andelen elever med utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg skall successivt öka. Andelen elever med utländsk bakgrund som efter fyra år lämnar gymnasieskolan med slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program skall successivt öka.
Etnisk och kulturell mångfald i statsförvaltningen	Den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer.

3.4 Politikens inriktning

Integrationspolitiken gäller alla som bor i Sverige och innebär att alla skall ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter bl.a. i fråga om arbete och utvecklingsmöjligheter. Detta skall också ligga till grund för den generella politikens inriktning och utformning. Många personer med utländsk bakgrund¹⁾ har ännu inte samma möjligheter som infödda svenskar på flera områden, bl.a. är svårigheterna att etablera sig på arbetsmarknaden betydande. Integrationspolitiken inriktas därför på att förbättra möjligheterna till arbete och försörjning. De som kommer till Sverige som nyanlända flyktingar skall ges förutsättningar för att snabbt kunna försörja sig själva och bli delaktiga i det svenska samhället. Även barn och ungdomar måste få goda förutsättningar för en snabb integration. En ökad tonvikt läggs också på att synliggöra diskriminerande strukturer liksom att förebygga främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering. En långsiktig inriktning på arbetet med att förebygga och motverka rasism m.m. har lagts fast genom en nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering (skr. 2000/2001:59).

1) Utländsk bakgrund: Person, folkbokförd i Sverige som är utrikes född eller har två utrikes födda föräldrar.

3.5 Insatser

3.5.1 Insatser inom politikområdet

Tillståndet och utvecklingen

Rapport Integration

En av Integrationsverkets huvuduppgifter är att öka kunskapen om tillståndet och utvecklingen inom olika samhällsområden ur ett integrationspolitiskt perspektiv genom nationell uppföljning och utvärdering. I mars 2004 gav Integrationsverket ut sin tredje rapport, *Rapport Integration 2003*. I denna följer verket upp och utvecklar analyserna från tidigare rapporter inom områdena arbetsmarknad, arbetsliv, utbildning, boende samt barns och ungdomars uppväxtvillkor. Även utvecklingen av den etniska diskrimineringen i samhället belyses. Inom vissa områden görs också jämförande analyser. Rapporten utgör ett viktigt underlag för regeringen och myndigheterna i arbetet med att åstadkomma ett samhälle där alla har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Uppföljning av introduktionen av nyanlända flyktingar

Integrationsverket har på olika sätt följt upp introduktionen för nyanlända invandrare. En utvärdering av kommunernas introduktionsverksamhet för nyanlända invandrare motagna 2001 redovisas i Integrationsverkets rapport *Integration – var god dröj*. I rapporten *Utveckling av introduktionen för nyanlända invandrare år 2003 - introduktion men inte för*

alla görs en bedömning av den utveckling som skett under åren 2001–2003. Tjänstemän och nyanlända invandrare i de 30 största flyktingmottagande kommunerna har deltagit i undersökningar om introduktionen. Flyktingar och andra nyanlända invandrare har också själva fått värdera den introduktion de fått.

I avsnitt 3.6.2 redovisas närmare om innehållet i *Rapport Integration* och ovanstående rapporter med avseende på tillståndet och utvecklingen inom integrationspolitiken.

Integrationspolitisk maktutredning

Den integrationspolitiska maktutredningen hade i uppdrag att beskriva och analysera fördelningen av makt och inflytande inom olika delar av det svenska samhället ur ett integrationspolitiskt perspektiv. Ett flertal rapporter har initierats av utredaren och fem av dessa har publicerats. De behandlar bl.a. arbetsmarknaden, utbildningssystemet och det politiska systemet. Utredningen upphörde i april i år och återstående rapporter kommer att publiceras i departementsserien.

Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter

Nyanlända invandrades etablering

Kommuner som tar emot flyktingar och svarar för introduktionsinsatser enligt individuella handlingsplaner får statlig ersättning för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen. En viktig uppgift för Integrationsverket är att stödja och följa kommunernas introduktion av flyktingar och även uppmärksamma övriga nyanlända invandrades behov. För att möjliggöra en utveckling av introduktionen har Integrationsverket slutit centrala överenskommelser med Arbetsmarknadsverket, Migrationsverket, Skolverket, Myndigheten för skolutveckling och Svenska Kommunförbundet. Överenskommelsen utgör en plattform för ett samordnat förändringsarbete och syftar till att stärka och effektivisera samarbetet mellan berörda aktörer som medverkar i introduktionen. Verket genomför också årliga uppföljningar av kommunernas introduktionsverksamhet för nyanlända och belyser insatserna utifrån flera olika perspektiv.

Integrationsverket har disponerat särskilda medel under åren 2001–2003 för att förbättra introduktionen för invandrare. Utvecklingsarbetet tillsammans med berörda myndigheter och ett flertal kommuner fortsätter. Nya metoder och angreppssätt har prövats i syfte att individualisera introduktionen och för att fler kvinnor och män skall kunna försörja sig själva. Regional samordning av introduktionen håller på att utvecklas i flera län.

Utredningen om flyktingmottagande och introduktion överlämnade i september 2003 sitt betänkande *Etablering i Sverige* (SOU 2003:75). Betänkandets utgångspunkter och inriktning är att få till stånd en snabbare etablering i arbetslivet och en mer prestationsbaserad ersättning. Betänkandet har remissbehandlats och en proposition med denna inriktning planeras till 2005.

De statliga myndigheternas ansvar för integrationspolitiken

Enligt förordningen (1986:56) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av integrationspolitiken skall myndigheterna fortlöpande beakta samhällets etniska och kulturella mångfald när verksamheten utformas och bedrivs. Integrationsverket följer särskilt hur ett antal statliga myndigheter utvecklat sin verksamhet i förhållande till integrationspolitikens mål. Syftet är att få en bredare kunskap om hur det integrationspolitiska perspektivet kan beaktas bättre i myndigheternas verksamhet. Länsstyrelserna i storstadslänen har ett särskilt ansvar för att i samverkan med Integrationsverket främja integration på den regionala nivån. En angelägen inriktning på arbetet har varit att öka samverkan i regionen för att uppnå en bättre och effektivare introduktion för nyanlända kvinnor och män. En annan viktig uppgift är att förbättra genomslaget för integrationsperspektivet i tillväxtprogrammen.

Etnisk mångfald i statsförvaltningen

Enligt lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning skall arbetsgivare bedriva ett målinriktat arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter. DO utövar tillsyn över hur lagen följs. Sedan år 1999 har de statliga myndigheter som då fanns, ett uppdrag att utarbeta handlingsplaner för att främja den etniska och

kulturella mångfalden bland de anställda. Regeringens uppdrag har lett till att antalet myndigheter med handlingsplaner har ökat och två av tre statliga myndigheter har nu en handlingsplan. Statskontoret fick i december 2003 regeringens uppdrag att kartlägga och analysera de statliga myndigheternas arbete med handlingsplaner för etnisk och kulturell mångfald, bl.a. om handlingsplaner är ett effektivt verktyg för att främja mångfalden i statsförvaltningen. I uppdraget ingick att samråda med Integrationsverket och DO.

Statskontoret överlämnade sin rapport till regeringen i juni 2004. Enligt rapporten är mångfaldsarbete ännu inte en naturlig del av myndigheternas verksamhet och handlingsplanen har i sig inte någon djupare effekt på myndighetens verksamhet ur ett integrationspolitiskt perspektiv. Rapporten bereds nu i Regeringskansliet.

Stöd till organisationer som främjar integration

Integrationsverket fördelar organisations- och verksamhetsbidrag till organisationer bildade på etnisk grund samt projektbidrag till organisationer som främjar integration. Områden som är särskilt prioriterade för projektstöd är jämställdhet och insatser för att motverka och förebygga rasism och främlingsfientlighet. En arbetsgrupp har sett över stödet till organisationer som företräder nationella minoriteter och andra etniska organisationer. Arbetsgruppen har redovisat promemorian Ett sammanhållet bidragssystem (Ds 2003:10) som också har remissbehandlats. I ett första steg vidtas nu åtgärder för att åstadkomma ett samlat bidragssystem för organisationer som företräder nationella minoriteter.

Ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld

Regeringen har sedan flera år uppmärksammat de speciella villkor som råder för vissa ungdomar i Sverige. Det finns ungdomar som lever under extrem kontroll från sina anhöriga och det förekommer såväl arrangerade äktenskap som tvångsäktenskap. En del ungdomar utsätts för hot på grund av sin sexuella läggning.

En rad insatser har gjorts för att sprida kunskap till dem som kommer i kontakt med ungdomar som hotas av närstående. År 2002 fick länsstyrelserna i de tre storstads länen regeringens uppdrag att kartlägga behovet av skyddat boende i sina respektive län. Kartlägg-

ningarna som presenterades 2003 visade att i dessa tre län hade flera hundra flickor och unga kvinnor sökt myndigheternas skydd från sina anhöriga och att det fanns akut brist på platser i skyddat boende, behov av utbildning av personal och samordning av myndigheternas insatser. I vårpropositionen 2003 presenterade regeringen en särskild ekonomisk satsning på insatser mot s.k. hedersrelaterat våld under perioden 2003–2006 med totalt 120 miljoner kronor.

I juni 2003 fick länsstyrelserna i de tre storstads länen regeringens uppdrag att bl.a. stimulera inrättande av skyddat boende. De övriga länsstyrelserna fick medel för att kartlägga och analysera behovet av insatser för målgruppen. Även pojkar och unga män skulle uppmärksammas liksom situationen för ungdomar som utsätts för hot och våld på grund av sin sexuella läggning.

Länsstyrelserna har i mars 2004 rapporterat resultaten av insatserna till regeringen och lämnat förslag på hur det fortsatta arbetet bör bedrivas. I juni 2004 beslutade regeringen att länsstyrelserna skall få 34,5 miljoner kronor till fortsatta insatser som t.ex. skyddat boende, utbildning, attitydpåverkande arbete, samordning, utarbetande av handlingsplaner. Socialstyrelsen fick samtidigt regeringens uppdrag att utreda hur ett nationellt konsultativt stöd kan utformas till dem som kommer i kontakt med hotade ungdomar. Socialstyrelsen skall också lämna en samlad lägesrapport om länsstyrelsernas insatser till regeringen i mars 2005.

I november 2003 genomförde regeringen en expertkonferens om s.k. hedersrelaterat våld i syfte att förbereda en internationell konferens under senare delen av 2004. Den internationella konferensen kommer att äga rum i Stockholm i december 2004. Syftet är att stimulera ett internationellt erfarenhetsutbyte och samordna åtgärder mot s.k. hedersrelaterat våld.

Diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Stärkt skydd mot diskriminering

En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att Sverige skall kunna uppnå målet om lika rättigheter för alla oavsett etnisk eller religiös tillhörighet. Skyddet mot diskriminering utanför arbetslivet och högskolan förstärktes genom lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering som trädde i kraft den 1 juli 2003. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Handikappombudsmannen (HO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning. (HomO) beviljades totalt 7,5 miljoner kronor för informations- och utbildningsinsatser om de nya reglerna mot diskriminering till allmänheten och dem som diskrimineringsförbuden riktar sig till.

Skyddet mot diskriminering inom skolväsendet och andra utbildningsformer än högskolan förväntas att stärkas under 2005 med anledning av förslagen i betänkandet Skolans ansvar för kränkningar av elever (SOU 2004:50).

Ytterligare frågor som rör diskriminering, bl.a. frågan om krav på skriftliga mångfaldsplaner och frågan om privatpersoner skall omfattas av ett diskrimineringsförbud samt ombudsmännens verksamhet utreds av den parlamentariska Diskrimineringskommittén. Kommittén skall lämna sitt slutbetänkande senast den 1 juli 2005.

DO:s verksamhet

En stor del av DO:s verksamhet består av utbildnings- och informationsinsatser för att förebygga diskriminering och för att de som drabbas skall kunna få upprättelse. DO har under året fördjupat arbetet med att öka kunskapen om lagar om etnisk diskriminering hos arbetsgivare, fackliga företrädare, rättsväsendet, arbetsförmedlare och näringsidkare.

Förutom insatser med anledning av enskilda anmälningar har DO under 2003 fortsatt tillsynsarbetet beträffande arbetsgivares arbete med aktiva åtgärder. Mer än 400 arbetsgivare redovisade under 2002 hur de uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder. Enligt DO har majoriteten av företagen inte alls bedriver något aktivt åtgärdsarbete och många av dem som

anser att de bedriver ett aktivt arbete uppfyller inte lagens krav. Bara sju av dem har godkänts av DO. Därför har tillsynen av övriga arbetsgivare fortsatt under 2003. Vidare har ett tjugotal företag inom mediebranschen fått svara på hur de uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder.

Med anledning av ett uppdrag till DO i november 2001 om att initiera ett långsiktigt och strategiskt arbete för att förebygga och motverka diskriminering av romer har DO samarbetat med ett flertal myndigheter och romska organisationer för att uppmärksamma diskrimineringen av romer. Uppdraget redovisades i mars 2004.

Lokal verksamhet mot diskriminering

Integrationsverket har till uppgift att motverka etnisk diskriminering som inte direkt faller under DO:s ansvar. Integrationsverket fördelar sedan 2002 medel för stöd till lokal verksamhet mot diskriminering, s.k. antidiskrimineringsbyråer. Under 2003 förstärktes stödet från 4 miljoner kronor till 9 miljoner kronor per år. En stor del av verkets insatser har ägnats åt att utveckla den lokala och regionala antidiskrimineringsverksamheten. Sådana byråer finns nu etablerade i 13 kommuner och villkoren för stödet regleras sedan den 1 januari 2003 genom förordningen (2002:989) om statligt stöd för verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering. Byråernas verksamhet har utvärderats. Denna visar att byråernas verksamhet skiljer sig med stor variation i upplägg, omfattning och verksamhetsfokus. Gemensamt är att de bygger på lokal förankring med ett stort engagemang från frivilliga och ideellt arbetande personer. Integrationsverket, DO och övriga ombudsmän bistår verksamheterna med informations- och utbildningsinsatser samt rådgivning.

DO:s och Integrationsverkets antidiskrimineringsklausul

Under året presenterade Integrationsverket tillsammans med DO och övriga ombudsmännen en antidiskrimineringsklausul som dessa myndigheter kommer att använda i sina upphandlingar och som skall utgöra en modell för andra myndigheter om hur antidiskrimineringsklausuler kan utformas.

Strukturell diskriminering

I oktober 2003 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. redovisa den kunskap

som finns om strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet i Sverige samt att föreslå åtgärder mot sådan diskriminering. Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 31 mars 2005. Regeringen gav i april i år även en särskild utredare i uppdrag att identifiera strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och i den mån sådan diskriminering kan påvisas, identifiera och analysera mekanismerna bakom den och dess konsekvenser för makt och inflytande samt allmänt dess konsekvenser i förhållande till de integrationspolitiska målen. Utredaren skall även föreslå åtgärder för att motverka strukturell diskriminering och för att öka möjligheterna till makt och inflytande för de som främst riskerar att utsättas för sådan diskriminering. Utredaren skall slutredovisa uppdraget senast den 30 juni 2006.

Integrationsverket har i maj i år antagit en plan för arbetet med strukturell diskriminering i enlighet med ett uppdrag från regeringen. Planen innehåller ett antal aktiviteter som påbörjas 2004 och pågår under tre år.

Rasism och främlingsfientlighet

Integrationsverket har under 2003 på olika sätt främjat och bidragit till en utveckling av frivilligorganisationernas arbete mot rasism m.m. och skapat förutsättningar för kontinuitet i deras verksamhet. En stor del av arbetet ägnades åt att etablera ett centrum mot rasism. Centrum mot rasism kunde starta sin verksamhet i september 2003. Stödet till centrumet förstärktes med 3 miljoner kronor från och med 2004. Den kunskapsportal på Internet, www.sverigemotrasism.nu, som Integrationsverket byggt upp har tagits över av centrumet. Ett stort antal (ca 80) initiativ för jämställdhet och mot rasism och diskriminering har initierats genom det statliga stöd som Integrationsverket ansvarar för. Vidare har fortsatt stöd getts till verksamheter för personer som vill lämna rasistiska grupperingar och till verksamheten Quick Response. Integrationsverket har följt upp och utvärderat vissa av verksamheterna. Flera sådana rapporter har lämnats till regeringen under 2004.

Integrationsverket samarbetar också med flera kommuner för att utveckla metoder och

strategier i arbetet mot rasism och främlingsfientlighet. Ett regionalt nätverk mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering har bildats i Stockholms län. Nätverket arbetar med frågor som rör bl.a. islamofobi, nyrekryteringen till nationella och främlingsfientliga partier samt den roll skolan spelar när det gäller att förmedla värderingarna.

Verksamheter för personer som vill lämna rasistiska grupper

Det statliga stödet till verksamheter som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar regleras fr.o.m. den 1 januari 2003 i förordningen (2002:1058) om statligt stöd för verksamhet som bistår personer som vill lämna rasistiska och andra liknande grupperingar. Statligt stöd lämnas till organisationer eller stiftelser om verksamheten även finansieras med kommunala medel till ett belopp som inte väsentligt understiger det statliga stödet. Integrationsverket följer upp och utvärderar verksamheter som fått statligt stöd.

Ungdomssatsning

Regeringens ungdomssatsning mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering under åren 2001–2003 har resulterat i att 45 projekt beviljats nästan 30 miljoner kronor från Allmänna Arvsfonden. En utvärdering av satsningen lämnades juni 2004 som visar på att satsningen har stimulerat det lokala arbetet mot rasism m.m. och att många av de projekt som initierats med hjälp av stödet fortfarande pågår.

3.5.2 Insatser utanför politikområdet

Insatserna för att alla skall få lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter genomförs huvudsakligen inom andra politikområden. De mest väsentliga insatserna av betydelse för integrationen redovisas nedan. För mer utförlig redovisning hänvisas till respektive politikområdesavsnitt.

Arbetsmarknad

Regeringen arbetar aktivt med att anpassa den generella arbetsmarknadspolitiska verksamheten bättre till individens förutsättningar och behov. Ett viktigt inslag i regeringens arbete har varit att utveckla de individuella handlings-

planer, som varje arbetssökande på arbetsförmedlingen skall ha, till ett mer effektivt instrument i sökandet efter ett nytt jobb.

Regeringen har vidare uppmärksammat vikten av tillräckliga personalresurser och metodutveckling när det gäller det stöd arbetsförmedlingen erbjuder invandrare med särskilda svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Sammanlagt 200 miljoner kronor av Arbetsmarknadsverkets (AMV) förvaltningsanslag skall under 2004 användas för att särskilt stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund. Av dessa medel skall 35 miljoner kronor användas för att skapa utrymme för mer aktiv medverkan från arbetsförmedlingens sida under introduktionen av nyanlända invandrare på orter där det bor många nyanlända invandrare. Särskilda personalförstärkningsresurser kommer att finnas också under 2005.

Mellan 2003 och 2005 bedrivs vidare vid arbetsförmedlingen en försöksverksamhet med arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare med stöd av specialutbildade arbetsförmedlare. Sammanlagt 300 miljoner kronor har anslagits för detta ändamål.

Under perioden 2001–2003 har regeringen avsatt upp till 80 miljoner kronor årligen för kompletterande utbildning för personer med utländsk högskoleexamen i bristyrken. Från och med den 1 september 2003 finns dessutom möjlighet att på försök, inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen, bevilja redan anställda utbildning i bristyrken. Anställda som har för avsikt att byta till annan arbetsgivare där arbetsmarknadsutbildning bedöms snabbt kunna motverka flaskhalsar, skall kunna beviljas bristyrkesutbildning och då få aktivitetsstöd. Personer med utländsk högskoleexamen som inte arbetar inom sitt yrke skall vara en prioriterad grupp i sammanhanget. Försöksverksamheten skall utvärderas.

AMV har under senare år givits en rad uppdrag med integrationsanknytning. De har i första hand gällt samverkan med andra myndigheter kring introduktionen av flyktingar och andra nyanlända invandrare, samverkan mellan kommuner och länsarbetsnämnder inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen inom storstadspolitiken samt arbetet inom AMV för att motverka diskriminering.

Inom Europeiska socialfondens program Växtkraft mål 3 finns en särskild insats för

”Integration och mångfald”. Under programperioden 2000–2006 avsätts EU-medel motsvarande 130 miljoner kronor årligen för denna åtgärd. Ytterligare drygt 100 miljoner kronor per år finns tillgängliga genom det nya gemenskapsinitiativet ”Equal”, som syftar till att motverka diskriminering på arbetsmarknaden. Till socialfondsmedlen kommer nationell medfinansiering av motsvarande storlek.

Utbildning

Myndigheten för skolutveckling har fått i uppdrag att arbeta för att förbättra utbildningsvillkoren i s.k. segregerade områden. Myndigheten skall främja utvecklingen i förskolor och skolor i syfte att en större andel av eleverna i dessa områden skall nå målen. Elever som kommer till Sverige sent under sin skoltid hör till dem som har svårast att nå utbildningsmålen. Regeringen har därför beslutat om en fyraårig försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i årskurs 7–9, där en del av ämnesundervisningen ges på modersmålet. Försöksverksamheten inleddes den 1 augusti 2003 och pågår till och med den 30 juni 2007.

Rättsväsendet

Inom rättsväsendet pågår ett aktivt arbete när det gäller diskriminerings- och mångfaldsfrågorna. Som exempel kan nämnas att regeringen under 2003 gav Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren, Domstolsverket och Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att utforma särskilda kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor. Strategierna, som redovisades till regeringen i november 2003, syftar till ett långsiktigt, heltäckande och kontinuerligt arbete med diskrimineringsfrågorna. Avsikten är bl.a. att skapa en insikt om att diskriminering kan förekomma inom verksamheterna och påvisa vilka faktorer som kan ligga bakom diskriminerande beteenden. För att följa upp arbetet med strategierna skall myndigheterna, senast i samband med nästa års årsredovisningar, lämna en beskrivning och analys av de åtgärder som har vidtagits med anledning av strategierna.

Regeringen har även givit en utredare i uppdrag att redovisa en lägesbeskrivning av mångfaldsarbetet inom polisen samt en handlingsplan för detta arbete. Lägesbeskrivningen redovisades i februari i år och handlingsplanen överlämnades den 31 augusti i år.

Folkhälsa

Folkhälsoarbetet bedrivs i syfte att förbättra hälsan för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt bl.a. personer med utländsk bakgrund. Som ett led i detta arbete har Statens folkhälsoinstitut fått i uppdrag att föreslå indikatorer som visar på hälsans fördelning och utveckling i olika grupper och som bör ingå i det nationella uppföljnings- och utvärderingssystem för det samlade folkhälsoarbetet.

Demokrati

Ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte har inletts mellan regeringen, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet kring frågor om hinder och möjligheter för personer med utländsk bakgrund att delta i politiken. Inom ramen för samarbetet kommer bland annat en skrift tas fram i syfte att öka kunskapen bland förtroendevalda och tjänstemän om vilka hinder personer med utländsk bakgrund kan möta när de vill delta i den politiska processen. Regeringen har också, genom ett första seminarium i december 2003, inlett en dialog med riksdagspartierna kring dessa frågor.

Utsatta stadsdelar i storstadsregionerna

Inom ramen för storstadspolitiken bedrivs ett arbete genom lokala utvecklingsavtal för att motverka segregationen i vissa utsatta stadsdelar i storstadsregionerna. De erfarenheter som vunnits från detta arbete skall på olika sätt tillvaratas och utvecklas inom befintliga strukturer. Integrationsverket har ett särskilt ansvar för att särskilt följa utvecklingen i dessa stadsdelar.

Insatser för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld

SST – Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund – har fått regeringens uppdrag att fördjupa dialogen med trossamfunden om barns och kvinnors rättigheter. Uppdraget redovisades till regeringen den 31 december 2003.

Lagändringar har skett för att förhindra barnäktenskap och äktenskap som ingås med tvång. Den svenska lagens 18-årsgräns för äktenskap skall tillämpas även för utländska medborgare som gifter sig inför svensk myndighet. Likaså skall äktenskap som ingåtts un-

der tvång eller i strid mot ålderskravet kunna upplösas utan föregående betänketid. Lagändringarna trädde i kraft den 1 maj 2004.

Myndigheten för skolutveckling har på regeringens uppdrag tagit fram ett stödmaterial för lärare och skolpersonal om situationen för flickor och pojkar i miljöer där hederstänkande är vanligt. Materialet *Jag är starkare än du tror* innehåller lärande exempel och handfasta råd om hur skolorna kan agera i akuta situationer. Detta material skickades ut till skolor och kommuner hösten 2004.

Även Brottsoffermyndigheten sprider information om s.k. hedersrelaterat våld. Myndigheten ger också ekonomiskt stöd till organisationer som gör insatser på området.

Antidiskrimineringsklausuler vid offentlig upphandling

Regeringen uppdrog i februari 2003 åt Nämnden för offentlig upphandling (NOU) att göra en utvärdering av användningen av antidiskrimineringsklausuler i upphandlingskontrakt. Den skall innehålla en redovisning av

- i vilken utsträckning de upphandlande enheterna använt sig av den av NOU föreslagna klausulen,
- i vilken utsträckning annan liknande klausul med samma målsättning använts,
- vilka åtgärder de upphandlande enheterna vidtagit för att kontrollera efterlevnaden av klausulerna,
- om antidiskrimineringsklausuler inte använts, skälen till det.

En delrapport avseende statliga myndigheter redovisades i september 2003 och slutrapporten redovisades den 1 juli 2004. Av rapporten framgår att det är ett fåtal myndigheter som använder antidiskrimineringsklausuler. Många myndigheter upplever svårigheter med användandet av klausulerna. Svårigheterna gäller uppföljningen av efterlevnaden av klausulerna samt brist på kompetens och resurs.

Forum för Levande historia

Myndigheten Forum för levande historia bildades i juni 2003 med uppgift att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Forumets verksamhet söker skapa dialog, väcka debatt och arbeta utåtriktat genom bl.a. seminarier, utställningar och fortbildning. Målgruppen är den breda allmänheten med särskilt fo-

kus på unga och vuxna i deras närhet. Forumet har ordnat seminarier kring frågor om bl.a. antisemitism, islamofobi och Förintelsen.

3.6 Resultatbedömning

3.6.1 Mål

Integrationspolitikens mål för år 2004 är:

- lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund
- en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund
- en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Som tidigare redovisats i avsnitt 3.3.1 har regeringen inom några samhällsområden också angett särskilda mål som är direkt uppföljningsbara. Nedan redovisas först resultat i relation till de särskilda mål som regeringen angav i budgetpropositionen 2004 för sysselsättning, utbildning och etnisk mångfald i statsförvaltningen. Därefter redovisas den analys av sysselsättningens utveckling och utvecklingen inom några andra samhällsområden som tas upp i Rapport Integration. Slutligen redovisas resultat från Integrationsverkets och DO:s verksamhet.

3.6.2 Resultat

Tillståndet och utvecklingen

Uppföljning av regeringens särskilda mål

Sysselsättning och arbete i nivå med egen kompetens

Mål: Sysselsättningen bland utrikes födda skall öka och närma sig den för hela befolkningen.

Från och med år 2000 minskar sysselsättningen såväl bland inrikes födda kvinnor och män och utrikes födda män. Minskningen är mest markant bland de sistnämnda (se tabell 3.3). Bland inrikes födda kvinnor sker en

minskning av sysselsättningen 2002 och bland utrikes födda kvinnor minskar sysselsättningen först 2003. En förklaring till att sysselsättningen minskat kraftigare bland utrikes födda mellan 2000 och 2003 är att utrikes födda som invandrat under 1990-talet har haft en svag ställning på arbetsmarknaden vilket gör dem mer känsliga i en lågkonjunktur. En närmare analys visar att det framförallt är utrikes födda män som vistats i landet mellan 5 och 19 år som drabbats hårdast av konjunkturedgången.

Tabell 3.3 Andel sysselsatta inrikes och utrikes födda mellan 16-64 år

År	Inrikes födda män %	Utrikes födda män %	Inrikes födda kvinnor %	Utrikes födda kvinnor %
2000	78,2	66,2	74,8	56,9
2001	78,0	65,4	75,6	57,3
2002	77,4	64,7	75,1	58,5
2003	76,7	63,1	74,3	57,0
Förändring 2000-03	-1,5	-3,1	-0,5	0,1

Källa: AKU, kvartal fyra och beräkningar av Integrationsverket, 2004

Mål: Andelen utrikes födda med högskoleutbildning som har ett arbete i nivå med den egna kompetensen skall öka.

Statistik finns hittills bara från en undersökning som presenteras i Rapport Integration 2003 (se 3.6.2 Rapport Integration). Andelen utrikes födda män med högskoleutbildning som 2001 hade ett arbete i nivå med sin kompetens är 57 procent och motsvarande andel bland kvinnorna är 62 procent.

Utbildningsmål för grund- och gymnasieskolan

Mål: Andelen elever med utländsk bakgrund som lämnar grundskolan med fullständiga betyg skall successivt öka.

Andelen elever med utländsk bakgrund som får fullständigt betyg efter årskurs nio i grundskolan ligger ungefär på samma nivå under perioden 2000-2003 (se tabell 3.4). En större andel flickor än pojkar med utländsk bakgrund får slutbetyg.

Tabell 3.4 Andel elever med svensk och utländsk bakgrund som har slutbetyg efter årskurs nio i grundskolan

År	pojkar med svensk bakgrund %	pojkar med utländsk bakgrund %	flickor med svensk bakgrund %	flickor med utländsk bakgrund %
2000	79	64	86	74
2001	77	63	84	73
2002	78	64	84	73
2003	79	64	84	73
förändring 2000-03	+/- 0	+/-0	-2	-1

Källa: Skolverket

Mål: Andelen elever med utländsk bakgrund som efter fyra år lämnar gymnasieskolan med slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program skall successivt öka.

Till skillnad från grundskolan så ökar andelen elever med utländsk bakgrund som får slutbetyg från gymnasieskolan under tidsperioden (se tabell 3.5). Ökningen är också större när en jämförelse görs med elever med svensk bakgrund. Tabellen visar också att en större andel kvinnor med utländsk bakgrund får slutbetyg när en jämförelse görs med män med motsvarande bakgrund.

Tabell 3.5 Andelen elever med svensk och utländsk bakgrund som lämnar gymnasieskolan efter fyra år med slutbetyg

År	män, svensk bakgrund %	män, utländsk bakgrund %	kvinnor, svensk bakgrund %	kvinnor, utländsk bakgrund %
2000	73	54	78	65
2001	76	57	80	66
2002	72	54	78	63
2003	73	57	78	69
förändring 2000-03	+/- 0	+3	+/- 0	+4

Källa: Skolverket

Etnisk och kulturell mångfald inom staten

Mål: Den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer.

År 2003 hade totalt 11 procent av de statsanställda kvinnorna och 10 procent av statsanställda männen utländsk bakgrund. Knappt 6 procent av de anställda med chefsuppgifter

hade utländsk bakgrund medan andelarna inom stöd och kärnverksamhet var högre (9 respektive 11 procent). Störst andel anställda med utländsk bakgrund finns inom universitet, högskolor och forskning (18 procent) följt av sektorn arbetsliv, omsorg och utbildning (13 procent) och kultur (12 procent). År 2003 är för närvarande det enda år som en mätning av utländsk bakgrund i staten har gjorts. Arbetsgivarverket har dock redovisat andelen utrikes födda med anställning i statlig verksamhet mellan 1980–2002. Statistiken visar att andelen utrikes födda har ökat något under perioden (från 5 procent till 8 procent).

Tabell 3.6 Andel statsanställda med svensk och utländsk bakgrund år 2003

År	män, svensk bakgrund %	män, utländsk bakgrund %	kvinnor, svensk bakgrund %	kvinnor, utländsk bakgrund %
2003	90,5	9,5	88,7	11,3

Källa: Arbetsgivarverket.

Rapport Integration

Sysselsättning

Från mitten av 1970-talet till mitten av 1990-talet skedde en försämring av sysselsättningen för utrikes födda, såväl under högkonjunktur som under lågkonjunktur. Efter 1995 sker ett trendbrott och därefter följer sysselsättningen för utrikes födda konjunkturutvecklingen. En analys i *Rapport Integration 2003* visar att det framförallt är de utrikes födda som varit mindre än tio år i Sverige som påverkas av denna konjunkturkänslighet. Dessa förklaras av att de oftast har en relativt sett svagare anknytning till arbetsmarknaden.

Rapporten visar vidare att det sker en sortering in till arbetsmarknaden, på arbetsmarknaden och ut från arbetsmarknaden efter kön och etnisk härkomst. De som är födda i Asien och Afrika har lägre sysselsättningsgrad än andra, oavsett hur länge de varit i Sverige och oavsett kön, utbildning, ålder och civilstånd. Kvinnor har lägre sysselsättning än män, vilket särskilt gäller utrikes födda kvinnor som varit i Sverige kortare tid än tio år. Sysselsättningen för nyanlända flyktingar och anhöriga kan följas fram till 2001 för dem som togs emot mellan 1996 och 1999. Sysselsättningen ökar med

ca 10 procent varje år för alla årgångar. Positivt är också att varje årgång med undantag av de som kom 1999 har högre sysselsättningsstal än den som kom året innan. Trots dessa positiva inslag är sysselsättningsgraden för alla flyktingar låg efter fem år i Sverige. En undersökning med data från 2001 visar att det bland sysselsatta är 90 procent av inrikes födda manliga akademiker som har ett kvalificerat arbete medan motsvarande andel för utrikes födda manliga akademiker är 77 procent. Motsvarande andelar för inrikes respektive utrikes födda kvinnliga akademiker är 89 procent respektive 79 procent. Utrikes födda akademiker som varit i Sverige mellan 5 och 35 år och som är mellan 25 och 55 år har i hög grad en inriktning på sin utbildning, som redan i dag är efterfrågad på arbetsmarknaden. Omkring två tredjedelar av såväl inrikes som utrikes födda akademiker har en utbildning inom områdena pedagogik, naturvetenskap, teknik samt sjuk- och hälsovård och social omsorg. Akademiker från länder utanför Västeuropa har betydligt lägre sannolikhet att ha ett kvalificerat arbete än akademiker från Norden och Västeuropa. Kompetensförlusten kan beräknas till 30 000 ej sysselsatta eller felsysselsatta utrikes födda akademiker som varit i Sverige mellan 5 och 35 år. Till denna kompetensförlust skall också läggas till att det sker en stor utvandring av utrikes födda akademiker. Sannolikheten är betydligt lägre att utrikes födda akademiker som utvandrar återvänder till Sverige jämfört med inrikes födda akademiker som utvandrar.

Varför skillnader i sysselsättning?

Enligt *Rapport Integration 2003* saknas det empiriskt stöd för att skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda till någon större del finns på arbetsmarknadens utbudssida, dvs. att det är egenskaper hos de invandrade själva som skapar svårigheterna på den svenska arbetsmarknaden. Istället måste svaret sökas på efterfrågesidan, dvs. i uppfattningar och värderingar av personer från andra länder och deras kompetens hos arbetsgivare, fackföreningar och hos befolkningen i allmänhet. Denna slutsats grundar sig på att det finns en mängd studier som ger tydliga indikationer att diskriminering förekommer på arbetsmarknaden.

Kommunal grundläggande vuxenutbildning

Det finns en mycket stor överrepresentation av personer födda utomlands inom den grundläggande vuxenutbildningen. En stor andel högutbildade finns bland utrikes födda vuxenstudier på grundskolenivån. Det är generellt en stor överrepresentation av utrikes födda kvinnor inom den kommunala vuxenutbildningen. Genomströmningen av utrikes födda studerande är anmärkningsvärt låg när jämförelser görs med inrikes födda studerande. Enligt *Rapport Integration* kan förklaringar till utrikes föddas överrepresentation vara myndigheters prioriteringar, utbildningsanordnarens regler och rutiner och förmedlars och anställdes föreställningar om utländsk kompetens.

Boendesegregation

Boendesegregation och utsatta bostadsområden har kommit att förknippas med storstadsregioner. Boendesegregationen ökade och fördjupades även i mellanstora städer under 1990-talet, vilket till stor del orsakades av den stora flyktinginvandringen under årtiondet. En jämförelse mellan de mellanstora städerna och Stockholms län visar att generellt sett hade de boende en bättre situation i Stockholms län, med högre sysselsättningsgrad, lägre andel beroende av försörjningsstöd och högre inkomstnivåer. En viktig fråga är om boendesegregationen i sig upprätthåller och förstärker skillnader i människors livschanser. I *Rapport Integration* prövas denna hypotes i Stockholmsregionen. Sammantaget pekar resultaten på att den socioekonomiska sammansättningen av befolkningen i regionens olika bostadsområden i sig påverkar den enskildes möjligheter på arbetsmarknaden.

Uppföljning av introduktionen

Integrationsverket har genomfört två utvärderingar av introduktionen för flyktingar och invandrare som bosatte sig i Sverige 1999 och 2001 *Hur togs de emot?* Integrationsverkets rapportserie 2002:04 samt *Integration – var god dröj*, Integrationsverkets rapportserie 2004:01). Resultaten för dem som började sin introduktion 2001 visar att 33 procent fick godkänt sfi-betyg inom två år. För knappt 40 procent pågick sfi-undervisning fortfarande, medan nästan 20 procent avbröt sina studier.

Bland de övriga finns de som fick ett sfi-inty samt de som kommunens handläggare saknar kännedom om. Vid en grov uppskattning verkar resultaten vara jämförbara med resultaten för dem som togs emot 1999. Validering av utländsk yrkeserfarenhet, värdering av högskoleutbildning, yrkesanpassad svenskutbildning och arbetsmarknadspraktik som anknyter till tidigare yrke förkom i en liten omfattning såväl bland mottagna 1999 som 2001.

Sammantaget visar uppföljningarna att introduktionen brister i måluppfyllelse och att kommunernas kostnader för försörjningsstödet ökar. Särskilt låg är måluppfyllelsen när det gäller huvudmålen att kunna försörja sig själv, dvs. att få tillträde till arbetsmarknaden samt att bli delaktig i samhället. Resultaten visar vidare på att kvinnor, barn och ungdomar får en sämre introduktion än män.

Lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter

Kommunmottagande och bosättning

Under 2003 bosatte sig 12 067 personer i landets kommuner inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Detta är ca 900 personer färre jämfört med 2002. Av dem som togs emot i kommunerna var 48 procent kvinnor och 52 procent män. 42 procent var barn under 18 år, 56 procent vuxna mellan 18 och 64 år och två procent 65 år och äldre. Integrationsverket hade överenskommelser om flyktingmottagande med 169 kommuner 2003, vilket är 21 fler än 2002.

De flesta av de personer som togs emot i kommunerna inom ramen för flyktingmottagande var asylsökande innan de fick beslut om uppehållstillstånd (6 970). Resterande antal var kvotflyktingar (884) och anhöriga till flyktingar (3 948).

Andelen som ordnat sitt boende själva har minskat något jämfört med 2002. Bland dem som vistats i landet innan uppehållstillståndet (asyltiden), var boendeformen i stort sett jämnt fördelad mellan eget boende i kommun och vid Migrationsverkets anläggningar, 3 522 respektive 3 448. Jämfört med 2002 har andelen anläggningsboende ökat. Flyktingar, som själva ordnat sitt boende, tar i regel i anspråk den kapacitet som finns för introduktion i och

omkring storstadsområdena. De som behövt Integrationsverkets hjälp (kvotflyktingar och tre fjärdedelar av dem som bott på anläggning) har huvudsakligen hänvisats till orter utanför storstadsområdena.

Det förekommer stora variationer från år till år i antalet kommunmottagna personer. I nedanstående tabell framgår omfattningen av flyktingmottagandet de senaste 11 åren samt prognos för perioden 2004–2007.

Kommunmottagandet åren 1993–2007

1993	25 200	
1994	62 300	
1995	15 900	
1996	6 800	
1997	13 600	
1998	12 000	
1999	9 100	
2000	12 200	
2001	12 200	
2002	12 900	
2003	12 100	
2004	11 400	prognos
2005	11 000	prognos
2006	10 500	prognos
2007	10 500	prognos

Val av bostadsort och information om bosättning
Informationsmaterialet *Introduktion och bostadsorter* är tänkt att användas på Migrationsverkets mottagningsenheter för att ge dem som får uppehållstillstånd så goda förutsättningar som möjligt att välja bosättningsort. Enkätundersökningar som Integrationsverket genomfört under åren 2001–2003 visar att materialet används i liten utsträckning. Inte heller har de som tagit del av materialet när de fått uppehållstillstånd påverkats i valet av bostadsort.

Ekonomisk kompensation till kommuner som tar emot flyktingar som vill flytta från storstäderna

Integrationsverket har sedan 2001 haft möjlighet att ekonomiskt kompensera kommuner som organiserat tagit emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna och vissa förortskommuner. Under 2003 omfattades 13 kommuner i storstadsregionerna av denna möjlighet och verket har betalat ut ca 2,3 mil-

joner kronor jämfört med 2 miljoner kronor under 2002 till sammanlagt 15 (19) mottagande kommuner. Merparten av de personer som flyttat till en annan kommun var bosatta i Stockholmsområdet. Totalt flyttade 200 personer inklusive 25 anhöriga som kom direkt till aktuell kommun.

Utveckling av introduktionen

I rapporten *Utveckling av introduktionen för nyanlända invandrare år 2003, introduktion – men inte för alla* redovisar Integrationsverket sin bedömning av den utveckling som skett under åren 2001–2003. Sammantaget visar rapporten att samverkan mellan olika aktörer ökat under perioden 2001–2003. Därigenom har också förutsättningarna ökat för att nå en samsyn och kunna genomföra en effektivare och mer individualiserad introduktion på sikt.

Integrationsverket följer också upp flyktingars egna upplevelser av introduktionen. Ett trettiootal kommuner deltar i denna uppföljning som har utvecklats under året och numera är tillgänglig för landets alla kommuner. De som hittills deltagit i undersökningen är i stort sett nöjda med insatserna med undantag för anknytningen till arbetsmarknaden och hälso- och sjukvård. Det är dock ännu för tidigt att generalisera resultaten till alla flyktingar som deltar i introduktionsverksamheten.

Organisationer som främjar integration

55 riksorganisationer bildade på etnisk grund har fått organisationsbidrag. 31 av dessa organisationer har också fått verksamhetsbidrag. Antalet organisationer som söker bidrag har ökat och ett antal är relativt nybildade. En viktig aspekt vid bedömningarna av verksamhetsstödet har varit hur organisationerna arbetar för jämställdhet. Integrationsverket har gjort en kartläggning av jämställdheten hos riksorganisationerna bildade på etnisk grund i syfte att få belyst hur organisationerna bedriver sitt jämställdhetsarbete. Av kartläggningen framkom att det finns svårigheter med att öka jämställdheten inom organisationerna och att strategier för förbättringar krävs.

41 organisationer har fått projektstöd för att arbeta med jämställdhet och ungas uppväxtvillkor, framförallt unga flickors och kvinnors villkor. Inriktningen har varit att skapa tillfällen till en ömsesidig dialog mellan inrikes respektive utrikes födda unga män och kvinnor

och mellan ungdomar och vuxna. Därtill har 38 organisationer fått projektstöd för att bedriva antirasistisk verksamhet. Projekten är inriktade på att synliggöra rasistiska fördomar, föreställningar, värderingar och opinionsbildande verksamhet.

Diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning

Antalet diskrimineringsanmälningar inom arbetslivet till DO har ökat stadigt de senaste åren, så även under 2003. Antalet anmälningar inom arbetslivet till DO har tredubblats sedan lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning trädde i kraft den 1 maj 1999. Antalet anmälningar inom detta område ökade med 43 ärenden (14 procent) i förhållande till 2002 och med 78 (27 procent) jämfört med 2001. Huvuddelen av anmälarna är män, 67 procent. Av de 350 ärenden som kommit in under 2003 uppnåddes förlikningar i 17 procent av fallen vilket är en ökning från 12 procent jämfört med tidigare år. DO stämde in arbetsgivare i tre fall och Arbetsdomstolen meddelade dom i fyra ärenden. I samtliga fall avslogs DO:s talan.

Vad gäller DO:s arbete med tillsyn av hur arbetsgivare bedriver ett målinriktat och planmässigt arbete mot diskriminering visar resultatet att det fortfarande brister generellt när det gäller aktiviteter för att uppfylla lagens krav på aktiva åtgärder och att det behövs fortsatt omfattande insatser.

Antalet anmälningar till DO om etnisk diskriminering i övriga samhällslivet ökade med 34 ärenden (9 procent) i förhållande till 2002 och med 122 (30 procent) jämfört med 2001. Liksom tidigare år fortsätter andelen män vara störst bland anmälarna (64 procent). Störst har ökningen varit på områdena bostadssektorn, restaurang, övriga varor och tjänster samt rättsväsendet. En orsak till ökningen inom områdena varor, tjänster och bostäder kan vara att dessa områden omfattas av lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering, som trädde ikraft den 1 juli 2003 och som ger DO möjlighet att driva fall till domstol.

Regeringens uppdrag till DO om att förebygga och motverka diskriminering av romer redovisades i mars 2004. Uppdraget har bl.a. lett till att diskriminering av romer har uppmärksamats i större utsträckning samt att fler romer har anmält fall av diskriminering till DO. Det gjordes ca 60 anmälningar om diskriminering av romer under dessa två år, vilket är fler än de anmälningar DO fått från romer under hela perioden 1986–2001. Anmälningar från romer gäller framför allt bostadsmarknaden och vägran att få tillträde till restauranger och affärer och bemötande i kontakter med myndigheter.

Rasism och främlingsfientlighet

Ökad samverkan och effektiv kunskapsspridning

En av Integrationsverkets uppgifter är att förebygga och motverka rasism och främlingsfientlighet. Integrationsverkets arbete med den nationella kunskapsbanken, en rådgivande och stödjande verksamhet för kommuner och andra som har behov av stöd i arbetet med att bekämpa rasism och främlingsfientlighet, det samråd och den dialog som har skett med bl.a. frivilligorganisationer samt de utvärderingar som gjorts har gett verket en god överblick och viktig kunskap i sammanhanget. Insatserna på detta område har också skapat bättre förutsättningar för att statliga insatser samordnas och en effektiv kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte samt lagt en grund för närmare samverkan mellan olika aktörer.

En viktig uppgift för Integrationsverket har varit att bistå vid etableringen av Centrum mot rasism. Vidare har verket bedrivit ett omfattande arbete för att möjliggöra en utökning av antalet antidiskrimineringsbyråer i landet samt för att engagera flera organisationer och kommuner i arbetet mot rasism och främlingsfientlighet.

Allmänhetens inställning till främlingsfientliga påståenden

Integrationsverket har genomfört riksrepresentativa undersökningar med fokus på befolkningens attityder och värderingar vid fyra tillfällen mellan 1999 och 2003. Undersökningarna visar att andelen personer med starka negativa attityder eller värderingar till personer

med utländsk bakgrund tenderar att öka över tid. I 1999 års undersökning instämde 1 av 10 boende i Sverige i åldrarna 16-78 år helt med påståendet att infödda svenskar bör komma före invandrare vad gäller jobb, bidrag och bostäder. 2003 instämde nästan 1 av 6 helt med detta påstående. Resultat från ytterligare två indikatorer går i samma riktning. Dock ökar också andelen som helt tar avstånd från de diskriminerande påståendena vilket tyder på en uppkommande polarisering i samhället.

3.6.3 Analys och slutsatser

Sammantaget visar resultatbedömningen att klyftorna mellan utrikes och inrikes födda fortfarande är stora inom ett flertal områden och att alla inte har samma möjligheter trots omfattande insatser. Det är också tydligt att utrikes födda kvinnor har det sämre ställt än utrikes födda män på många områden. Framförallt får utrikes födda kvinnor en sämre introduktion är utrikes födda män vilket delvis kan förklara skillnaderna i sysselsättning mellan utrikes födda kvinnor och män. Sysselsättningen har under det senaste året minskat både för utrikes födda och hela den arbetsföra befolkningen. Minskningen i sysselsättningen bland utrikes födda är större än bland inrikes födda. En viktig faktor av stor betydelse för sysselsättningen bland utrikes födda är vistelsetiden i landet. Skillnaderna i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda personer förklaras också av den diskriminering som finns i det svenska samhället samt av de brister som finns inom introduktionen av nyanlända invandrare.

Utbildningsmålen att en större andel flickor och pojkar med utländsk bakgrund skall få slutbetyg från grundskola och gymnasieskola, ser ut att nås för gymnasieskolan under mandatperioden. Dock kvarstår problemet att det är för få ungdomar med utländsk bakgrund som får slutbetyg från grundskolan och även gymnasiet (knappt 7 av 10 elever). Den huvudsakliga förklaringen till detta är att barn som varit kortare tid (0–8 år) i Sverige har mindre chanser att få slutbetyg. Det är en svårighet att hinna få tillräckliga kunskaper i det svenska språket samtidigt med kunskaper i andra skolämnen där undervisning sker på svenska. Flickor med utländsk bakgrund tenderar att

klara sig bättre än pojkar med utländsk bakgrund och får i högre grad slutbetyg från grund- respektive gymnasieskolan.

Den resurs som människor med utländsk bakgrund utgör i arbetslivet måste tas tillvara i hela sin potential. Nyanlända invandrades introduktion måste bli effektivare. Fler barn och ungdomar med utländsk bakgrund måste få slutbetyg från grundskolan och gymnasiet. Fortsatt kraftfulla insatser krävs också för att bekämpa etnisk diskriminering och motverka främlingsfientlighet och rasism.

Snabbare integration

Nyanlända invandrare som beviljats uppehållstillstånd måste komma ut snabbare på arbetsmarknaden. Detta skall ske genom att nyanlända invandrades utbildning och yrkeserfarenhet identifieras så tidigt som möjligt. Vidare skall regeringen verka för att nyanlända invandrare får sådan språkfärdigheter som underlättar inträdet på arbetsmarknaden. Språkundervisningen skall i större utsträckning individualiseras och ske parallellt med övrig introduktion samt kombineras med arbete eller praktik. Formerna för validering och bedömning av yrkeskompetens skall utvecklas. AMV:s ansvar och medverkan i introduktionen skall förtydligas liksom samordningen mellan berörda myndigheter och aktörer. Med denna inriktning pågår ett beredningsarbete inom Regeringskansliet av två propositioner om nyanländas etablering respektive svenskundervisning, som skall lämnas under 2005.

Redan nu vidtas flera åtgärder för att öka integrationen för personer som är utrikes födda och för att snabba på nyanlända invandrades etablering. Regeringen har sedan tidigare satt som mål att sysselsättningsgraden för utrikes födda skall öka och närma sig den för hela befolkningen samt att andelen utrikes födda med högskoleutbildning som har ett arbete i nivå med den egna kompetensen skall öka. Till följd av de tillväxtsamtal som fördes tidigare i år har regeringen tillsammans med Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och arbetstagarnas organisationer på arbetsmarknaden i en gemensam avsiktsförklaring enats om en rad insatser för bättre integration. Liknade förslag på insatser har också lämnats i den slutrapport, *Öppna dörrar - Sänkta trösklar* (Ds 2004:22), som Arbetsgruppen samverkan för arbetsmarknadsinteg-

ration med företrädare för Regeringskansliet och Svenskt Näringsliv har överlämnat till regeringen. En av insatserna är att skapa ytterligare möjligheter till arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens för personer som har utbildning från andra länder. Vidare införs det inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetspraktik en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd, prova – på – platser, för personer utan eller med begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv. Syftet är att de skall ges bättre möjligheter att visa upp sina kunskaper och sin kompetens. Under 2005 öronmärks minst 50 miljoner kronor för prova-på-platser och för satsningen på arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens. Arbetsmarknadsverket kommer att få i uppdrag att i introducera den nya insatsen samt att genomföra en satsning på arbetsplatsförlagd bedömning av yrkeskompetens efter samråd med Svenskt Näringsliv och övriga centrala organisationer på arbetsmarknaden. Regeringen kommer också att ge ekonomiskt stöd till en särskild informationssatsning till arbetsgivare om möjligheterna för arbetsgivare att genom mer effektivt utnyttjande av befintliga arbetsmarknadspolitiska instrument underlätta för personer med utländsk bakgrund att komma in i arbetslivet. Information skall också ges om de krav som ställs i lagstiftningen om etnisk diskriminering för att främja lika behandling.

Etnisk och kulturell mångfald i statsförvaltningen – staten som föredöme.

Andelen personer med utländsk bakgrund är fortfarande för låg och deras representation på ledningsnivå liten. Regeringens mål är att den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i statsförvaltningen skall öka på alla nivåer. Statistik för staten lokalt och uppdelat på sektornivå finns numera att tillgå för uppföljning av regeringens mål. Även statistik på myndighetsnivå går att få. Därmed kommer det att finnas förutsättningar att följa upp de insatser som görs för att öka andelen anställda med utländsk bakgrund. Regeringen avser under hösten att ta olika initiativ i syfte att öka den etniska och kulturella mångfalden i statsförvaltningen.

Kraftsamling mot diskriminering

Arbetet mot diskriminering pågår med full kraft. Skyddet mot diskriminering på individnivå har förstärkts och arbete pågår för att yt-

terligare förstärka skyddet. Ett exempel på detta arbete är Diskrimineringskommittén som bl.a. utreder frågan om krav på mångfaldsplaner och om privatpersoner skall omfattas av diskrimineringsförbud. Förutom DO och Integrationsverket verkar allt fler lokala byråer mot diskriminering med stöd av statliga medel. Ett arbete pågår för att synliggöra omfattningen av och mekanismerna bakom diskriminering. Regeringens ambition är att den etniska och religiösa diskrimineringen i samhället skall minska. För att detta skall vara möjligt måste det finnas god kunskap om hur och var diskrimineringen sker. Metoder för att undersöka förekomsten av diskriminering behöver utvecklas. I detta syfte pågår ett arbete för att utveckla så kallad praktikprövning (situation testing). Kunskapen om diskrimineringslagstiftningen måste också öka och fler personer måste också känna till och kunna tillvarata sina rättigheter. För att DO skall kunna arbeta än mer kraftfullt till följd av den förstärkta diskrimineringslagstiftningen och utvecklingen i övrigt måste en förstärkning av verksamheten ske. DO tillförs därför ytterligare 4 miljoner kronor per år. Även de s.k. antidiskrimineringsbyråerna har en viktig funktion att fylla i sammanhanget och förstärks därför med 2 miljoner kronor per år. Vidare avser regeringen att tillföra Nämnden för Offentlig Upphandling medel för att genomföra informationsinsatser avseende antidiskrimineringsklausuler (UO2).

Diskriminering och etnisk mångfald inom rättsväsendet

Inom rättsväsendet pågår ett arbete för att öka kunskapen om hur diskriminering kan förebyggas och motverkas inom verksamheten. Ett arbete pågår också för att öka andelen anställda inom rättsväsendet med utländsk bakgrund.

De insatser som görs på myndighetsnivå skall följas upp och utvärderas. Särskilda metoder för uppföljning skall därför utvecklas, i första hand på central myndighetsnivå.

Folkhälsa

Hälsan hos personer med utländsk bakgrund måste förbättras. Kunskapen om hälsans betydelse för möjligheterna till en god integration behöver öka hos de yrkeskategorier som möter asylsökande och nyanlända invandrare. För att kunna erbjuda en adekvat vård behöver både kunskapen om migrationens betydelse

för hälsotillstånd och hälsoutveckling generellt öka hos hälso- och sjukvårdspersonal. Barn och ungdomars villkor och hälsotillstånd behöver i högre grad än i dag uppmärksammas under introduktionen. På initiativ av Integrationsverket och Migrationsverket har en överenskommelse träffats mellan flera centrala myndigheter (Institutet för Psykosocial Medicin, Karolinska institutet, Riksförsäkringsverket, Myndigheten för skolutveckling, Statens folkhälsoinstitut, Svenska Kommunförbundet samt Landstingsförbundet) om en nationell samsyn kring hälsa och den första tiden i Sverige. I den rapport som myndigheterna tagit fram pekas flera angelägna förändringsområden ut, bl.a. bättre samverkan mellan hälso- och sjukvård och introduktionsverksamhet för att identifiera och åtgärda fysiska, psykologiska och sociala riskfaktorer för ohälsa, förbättrad information till asylsökande och andra nyanlända om rätten till hälso- och sjukvård, förbättrat nyttjande av hälsoundersökning för asylsökande och andra nyanlända samt förbättrad mottagning av barn och ungdomar.

Demokrati

Personer med utländsk bakgrund är fortfarande underrepresenterade vad gäller valdeltagande, politiska förtroendeuppdrag och medborgerligt deltagande. Att öka andelen personer med utländsk bakgrund på dessa områden är en viktig och angelägen uppgift för såväl integrations- som demokratipolitiken. I samverkan med bl.a. riksdagspartierna och Svenska Kommunförbundet samt Landstingsförbundet fortsätter regeringen arbetet med att öka kunskapen om hinder och möjligheter för personer med utländsk bakgrund att delta i den politiska processen.

Ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. he- dersrelaterat våld

Regeringen kommer även framöver att noga följa situationen för ungdomar, framför allt flickor och unga kvinnor, som riskerar att utsättas för hot och våld från sina nära anhöriga. Ungdomar som utsätts för hot p.g.a. sin sexuella läggning skall också uppmärksammas.

Regeringen bedömer att ytterligare resurser bör tillföras satsningen. För åren 2005–2007 avsätter regeringen ytterligare 60 miljoner kronor för fortsatta insatser för skyddat boende, attitydpåverkande arbete m.m. och andra

insatser som kan behövas för ungdomar som hotas av sina anhöriga av hedersrelaterade orsaker. Totalt uppgår regeringens satsning för perioden 2003 – 2007 till 180 miljoner kronor.

Översyn av integrationspolitikens organisering

Integrationspolitikens genomförande bygger bl.a. på att statliga myndigheter utformar och bedriver sin verksamhet med utgångspunkt från den etniska mångfalden i samhället. Utvecklingen hittills visar att genomförande av integrationspolitiken inte slagit igenom på ett tillfredsställande sätt i myndigheternas verksamhet. Riksdagens revisorer har genomfört en granskning av hur väl Integrationsverket fyller sitt syfte (*Rapport Främja och förklara - kan Integrationsverket förändra?*). I granskningsrapporten framhåller Riksdagens revisorer att Integrationsverkets roll i förhållande till andra myndigheter måste tydliggöras liksom de statliga myndigheternas ansvar för integrationspolitiken. Regeringen har därför för avsikt att besluta om en översyn av integrationspolitikens organisering och effektivitet samt överväga behovet av förändringar av Integrationsverkets uppdrag.

Förändrat stöd till organisationer som främjar integration

Mot bakgrund av den översyn som gjorts av stödet till organisationer som främjar integration bedömer regeringen att ett mer samlat bidragssystem för organisationer som företräder nationella minoriteter skall åstadkommas och hanteras inom minoritetspolitiken. För att möjliggöra detta förs 2,5 miljoner kronor från integrationspolitiken till minoritetspolitiken. Beloppet motsvarar vad som hittills utbetalats till organisationer som företräder nationella minoriteter inom ramen för integrationsstödet. Regeringen avser att återkomma med eventuella ytterligare förändringar av stödet till organisationer som främjar integration.

3.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte lämnat några invändningar i revisionsberättelserna eller framfört andra principiellt viktiga frågor som rör politikområdet.

3.8 Budgetförslag

3.8.1 10:1 Integrationsverket

Tabell 3.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	92 384	Anslags-sparande	1 294
2004	Anslag	90 767 ¹	Utgifts-prognos	90 389
2005	Förslag	89 908		
2006	Beräknat	90 902 ²		
2007	Beräknat	92 486 ³		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP 2005.

² Motsvarar 89 908 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 89 908 tkr i 2005 års prisnivå.

Integrationsverket är central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågor. Verket har ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål och synsätt får genomslag inom olika samhällsområden samt för att aktivt stimulera integrationsprocesserna i samhället. En central uppgift för myndigheten är att följa och utvärdera samhällsutvecklingen mot bakgrund av samhällets etniska och kulturella mångfald.

Regeringens överväganden

Regeringen har i sin styrning av Integrationsverket understrukit att huvuduppgiften är att följa och utvärdera samhällsutvecklingen ur ett integrationsperspektiv och att vissa uppgifter som är av mer främjande karaktär därmed skall minska. Integrationsverket har under senaste året genomfört en omorganisation för att kunna lägga mer resurser och kompetens på kunskapsuppdraget och inlett en nedtoning av främjandeuppdraget. Denna inriktning på verksamheten bör fortsätta. Regeringen anser mot denna bakgrund att Integrationsverkets nuvarande verksamhet kan genomföras med något minskade resurser samtidigt som DO:s verksamhet bör förstärkas till följd av ny lagstiftning och ökad ärendemängd. Från anslaget förs därför 2 miljoner kronor till anslaget 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.

Regeringen föreslår att ett anslag på 89 908 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 bör anslaget beräknas till 90 902 000 kronor

och för 2007 beräknas anslaget till 92 486 000 kronor.

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:1 Integrationsverket

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	90 767	90 767	90 767
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²⁾	1 141	2 157	3 776
Överf. till/från andra anslag ³⁾	-2 000	-2 022	-2 057
Förslag/beräknat anslag	89 908	90 902	92 486

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Till anslag 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering inom U08.

3.8.2 10:2 Integrationsåtgärder

Tabell 3.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	76 322	6 627	
2004	Anslag 84 242 ¹		88 164
2005	Förslag 103 742		
2006	Beräknat 83 742		
2007	Beräknat 63 742		

¹ Inklusivt av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP 2005.

Anslaget disponeras huvudsakligen av Integrationsverket för stöd till organisationer som främjar integration, för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och för insatser som förebygger och motverkar främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering. Anslaget disponeras också för lokal verksamhet mot diskriminering. En del av anslaget disponeras av regeringen för att stimulera inrättande av skyddat boende och vissa utbildningsinsatser m.m. för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att låta Integrationsverket få disponera högst 5,5 miljoner kronor 2005 som bidrag till den ideella förening som driver Centrum mot rasism. Vidare får verket dispo-

nera högst 2,4 miljoner kronor för stöd till verksamhet för personer som lämnar rasistiska grupper. Stödet till lokal verksamhet mot diskriminering förstärks med 2 miljoner kronor per år. Sammanlagt uppgår stödet till denna verksamhet till 11 miljoner kronor per år.

Mot bakgrund av den översyn som gjorts av stödet till etniska organisationer föreslår regeringen att 2,5 miljoner kronor förs från anslaget till anslaget 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter inom politikområdet Minoritetspolitik i syfte att åstadkomma ett mer samlat bidragssystem för organisationer som företräder nationella minoriteter. Det föreslagna beloppet motsvarar i huvudsak de medel som utbetalats av Integrationsverket för stöd till organisationer som företräder nationella minoriteter inom ramen för stödet till etniska organisationer. Disponibla medel för organisations- och verksamhetsbidrag samt projektstöd enligt förordningen (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration minskar med motsvarande belopp och beräknas uppgå till ca 24 miljoner kronor.

Enligt tidigare anvisade medel disponerar regeringen mellan år 2003 och 2006 sammanlagt 120 miljoner kronor för en långsiktig satsning för att stimulera inrättandet av skyddat boende, vissa utbildningsinsatser m.m. för ungdomar, framför allt flickor och unga kvinnor som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld. Insatser kan även riktas till pojkar och män. Under år 2003 fördelades ca 20 miljoner kronor till länsstyrelserna för att stimulera inrättande av skyddat boende och för en kartläggning av länens behov av skyddat boende. Under 2004 kommer 40 miljoner kronor att fördelas. För åren 2005-2007 avsätter regeringen utöver tidigare tilldelade medel ytterligare 60 miljoner kronor för fortsatta insatser för ungdomar som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld.

Regeringen föreslår att ett anslag på 103 742 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 och 2007 bör anslaget beräknas till 83 742 000 respektive 63 742 000 kronor.

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:2 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	84 242	84 242	84 242
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut ²⁾	22 000	2 000	-18 000
Överf. till/från andra anslag ³⁾	-2 500	-2 500	-2 500
Förslag/beräknat anslag	103 742	83 742	63 742

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.² Regeringens satsning för stöd till skyddat boende för utsatta flickor avslutas 2007 samt förstärkning av verksamhet som förebygger och motverkar diskriminering³ Till anslag 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter inom U08.

3.8.3 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tabell 3.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	Övrigt
2003	Utfall	2 408 968			-179 362
2004	Anslag	2 094 203 ¹		1 952 552	
2005	Förslag	1 874 975			
2006	Beräknat	1 823 093			
2007	Beräknat	1 798 903			

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP 2005.

Anslaget finansierar statlig ersättning till kommunerna för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen av flyktingar och deras anhöriga. Ersättningarna betalas ut enligt bestämmelserna i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Huvuddelen av den statliga ersättningen utgår i form av schablonersättning som lämnas med ett fast belopp per mottagen person. Denna ersättning är flerårig och börjar betalas ut månaden efter det att flyktingen har folkbokförts i en kommun. Därutöver lämnas ersättning för faktiska kostnader för försörjningsstöd och vissa andra kostnader för äldre, varaktigt sjuka, barn utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder.

Omfattningen av kommunmottagandet styrs i grunden av händelser utanför Sverige och stora variationer kan förekomma mellan åren av antalet mottagna personer i kommunerna. Beräkningarna av anslaget utgår från redan mottagna flyktingar samt prognoser om

asylsökande, antal beslut i asylärenden, invandringen av anhöriga till flyktingar samt s.k. kvotflyktingar som har tagits emot i Sverige och som kan väntas få tillstånd att bosätta sig här.

Regeringens överväganden

Med utgångspunkt från tidigare faktiskt kommunmottagande och prognoserna för 2003 och 2004 (se tabell avsnitt 3.6.2.) förväntas utgifterna för 2005 minska kraftigt i förhållande till vad som beräknades i budgetpropositionen 2004. För åren 2006 och 2007 görs en motsvarande minskning av anslagsnivån. Inom denna anslagsram bör Integrationsverket få använda högst 30 miljoner kronor för ersättning till kommunerna för extraordinära kostnader samt för att ekonomiskt kompensera kommuner som tar emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna eller en förortskommun med liknande situation.

Regeringen föreslår att ett anslag på 1 874 975 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 och 2007 bör anslaget beräknas till 1 823 093 000 respektive 1 798 903 000 kronor.

Tabell 3.12 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	2 094 203	2 094 203	2 094 203
<i>Förändring till följd av:</i>			
Övr. makroekonomiska förutsättningar	35 768	112 937	141 727
Volym	-254 996	-384 047	-437 027
Förslag/beräknat anslag	1 874 975	1 823 093	1 798 903

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.8.4 10:4 Hemutrustningslån

Tabell 3.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2003		11 256		4 358
2004	Anslag	18 631 ¹	Utgifts- prognos	15 171
2005	Förslag	18 631		
2006	Beräknat	8 631		
2007	Beräknat	8 631		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP 2005.

Från och med 1991 kan flyktingar och vissa andra utlänningar få statliga lån till hemutrustning när de skall etablera hushåll i Sverige. Villkoren för lånen, som administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN), regleras i förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar. Lånen tas upp i Riksgäldskontoret (RGK). Upplåningen uppgick till 1,2 miljarder kronor under 2003. Underskottet i verksamheten – i huvudsak låneeftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar – täcks via anslaget. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna flyktingar och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. (Antalet flyktingar som tagits emot i kommunerna och som omfattas av låneförordningen 1990:1361 framgår av tabellen i avsnitt 3.6.2).

Regeringens överväganden

Även under 2005 finns det låntagare från de stora mottagningsåren 1993 och 1994 som haft anstånd med återbetalning av lånen under 10 år. För några av dessa kan låneeftergifter bli aktuella. Anslagsbehovet för 2005 – 2007 är därför svårbedömt. Utfallet för 2004 och prognosen för anslaget tyder på att nuvarande anslagsnivå bör ligga fast för år 2005. För åren 2006 och 2007 beräknas kostnaderna minska betydligt jämfört med nuvarande anslagsnivå.

Regeringen föreslår att ett anslag på 18 631 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 och 2007 bör anslaget beräknas till 8 631 000 kronor.

Tabell 3.14 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:4 Hemutrustningslån

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	18 631	18 631	18 631
<i>Förändring till följd av:</i>			
Volym		-10 000	-10 000
Förslag/beräknat anslag	18 631	8 631	8 631

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/04:FiU10).

3.8.5 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Tabell 3.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2003		20 607		-423
2004	Anslag	20 819 ¹	Utgifts- prognos	19 833
2005	Förslag	24 416		
2006	Beräknat	24 675 ²		
2007	Beräknat	25 102 ³		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP 2005.

² Motsvarar 24 416 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 24 416 tkr i 2005 års prisnivå.

Från anslaget finansieras Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) samt Nämnden mot diskriminering.

Regeringens överväganden

Kraven på DO:s verksamhet har ökat väsentligt de senaste åren genom ny lagstiftning, nya befogenheter och ett ökande antal anmälningar vilket också lett till att ett större antal ärenden kan bli föremål för en domstolsprövning under de kommande åren. DO:s tillsyn av hur arbetsgivare uppfyller lagens krav på aktiva åtgärder och arbete med romer visar på behovet av fortsatt omfattande insatser. För att DO skall kunna uppfylla de krav som ställs på myndigheten och bedriva ett effektivt arbete krävs en förstärkning av DO. DO:s anslag tillförs därför 4 miljoner kronor varav 2 miljoner kronor genom en överföring av medel från anslaget 10:1 Integrationsverket.

Nämnden mot diskriminering

Från anslaget finansieras också Nämnden mot diskriminering. Nämndens verksamhet beräknas 2005 uppgå till en kostnad på 150 000 kronor.

Regeringen föreslår att ett anslag på 24 416 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 bör anslaget beräknas till 24 675 000 kronor och för 2007 bör anslaget beräknas till 25 102 000 kronor.

Tabell 3.16 Härlledning av anslagsnivån 2005-2007, för 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	20 819	20 819	20 819
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-403	-186	171
Beslut	2 000	2 021	2 056
Överf. till/från andra anslag ³	2 000	2 021	2 056
Förslag/beräknat anslag	24 416	24 675	25 102

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2003 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Från anslag 10:1 Integrationsverket inom U08.

4 Storstadspolitik

4.1 Omfattning

Storstadspolitiken omfattar frågor om hur en god utveckling kan främjas i storstädernas mest utsatta stadsdelar, hur förutsättningar för tillväxt skapas i storstadsregionerna och hur tillväxten kommer alla till del. Storstadspolitiken är i huvudsak tvärssektoriell och omfattar flera olika politikområden (bl.a. arbetsmarknads-, utbildnings-, integrations-, kultur-, socialtjänst- och demokratipolitik).

4.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna inom politikområdet styrs av takten i det lokala utvecklingsarbetet; kommuner med lokala utvecklingsavtal tilldelas medel i samband med att avtalen revideras. Medel rekvireras i efterhand mot redovisade kostnader. Utgiftsprognosen för 2004 beräknas till 401,7 miljoner kronor. Politikområdet har inte tilldelats några medel för 2004.

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
<i>Anslag inom utgiftsområde 8</i>						
2004 08 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna (äldre anslag)	185,8	0,0	255,0	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 8	185,8	0,0	255,0	0,0	0,0	0,0
<i>Anslag inom utgiftsområde 16</i>						
2002 16 11:1 Förstärkning av utbildning i storstadsregionerna (äldre anslag)	171,6	-	146,7	-	-	-
Totalt för utgiftsområde 16	171,6	0,0	146,7	0,0	0,0	0,0
Totalt för politikområde Storstadspolitik	357,4	0,0	401,7	0,0	0,0	0,0

4.3 Mål

Storstadspolitikens övergripande mål är följande:

- att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet (tillväxtmålet) samt

- att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare (segregationsmålet) (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99: AU2, rskr. 1998/99:34).

4.4 Politikens inriktning

Den nationella storstadspolitiken syftar till att stärka förutsättningarna för tillväxt och bryta segregation i storstäderna. Regeringen har som ett led i detta arbete tecknat lokala utvecklingsavtal med sju storstadskommuner om insatser i 24 stadsdelar. Storstadsdelegationen har regeringens uppdrag att utveckla och samordna den nationella storstadspolitiken. Det storstadspolitiska arbetet inriktades under de första åren mot målet att bryta segregationen i storstäderna men sedan hösten 2003 har mer arbete ägnats tillväxtmålet.

Målen för politikområdet är inte uppfyllda och fortsatta insatser krävs. Den utveckling som skett i de stadsdelar som omfattas av det storstadspolitiska arbetet är dock positiv utan att ännu vara stabil; sysselsättningsgraden ökar och andelen med långvarigt försörjningsstöd minskar. Ett förändrat lokalt utvecklingsarbete krävs för att denna utveckling inte skall avstanna eller vända när de statliga medel som reglerats av de lokala utvecklingsavtalen snart är förbrukade. Storstadsarbetet bygger på ett tvärsektorielt syn- och arbetssätt. Detta synsätt karaktäriserar också den lagreglerade samverkan mellan statliga och kommunala myndigheter (Finsam och Socsam). Storstadspolitiken kan bidra till en fortsatt utveckling av statens tvärsektorielle arbete. Inom kommunerna tillämpar man sedan många år ett tvärsektorielt arbetssätt.

Det storstadspolitiska arbetet kommer framöver att fokusera på tre huvuduppgifter; vidareutveckla de lokala utvecklingsavtalen, skapa och upprätthålla tvärsektorielle strukturer och organisationer som berörs av storstadsarbetet samt utveckla och definiera det storstadspolitiska tillväxtarbetet.

De lokala utvecklingsavtalen behöver vidareutvecklas och deras funktion och innehåll ses över. Avtalen bör även framöver ha en inriktning mot att säkerställa att statens och kommunernas arbete uppnår storstadspolitiken mål i de utsatta stadsdelarna och också fortsättningsvis tecknas mellan staten och kommunerna. Inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen har några kommuner tecknat samverkansöverenskommelser med försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Dessa samverkansöverenskommelser bör vidareutvecklas och nya upprättas i syfte att ta vid när de särskilda medlen har förbrukats. Ett flertal myndigheter bör

teckna nya samverkansöverenskommelser inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen med avtalskommunerna. Vidare bör de insatser som varit framgångsrika införlivas i ordinarie statliga respektive kommunala strukturer.

Tvärsektorielle strukturer och organisationer behöver skapas och upprätthållas. På kort sikt medför detta ett behov av att strategiskt koordinera konkreta insatser på lokal, regional och nationell nivå. Insatserna behöver inte röra enbart en myndighet utan kan beröra flera myndigheter eller andra samverkande parter. För närvarande övervägs hur en ökad samverkan mellan de aktörer som bidrar till måluppfyllelsen avseende segregationsmålet kan ske. Även inom och mellan myndigheter behövs en bättre samordning. I ett europeiskt perspektiv bör möjligheterna till kunskapsutbyte om erfarenheter av storstadsarbetet tas tillvara. Diskussioner om hur ett sådant samarbete kan organiseras har pågått sedan svenska ordförandeskapet för EU och har bl.a. aktualiserats av Nederländerna inför ett ministermöte om städer som skall äga rum i Rotterdam i november 2004. Utredningen om utvärdering av lokala utvecklingsavtal lämnade i juli 2004 delbetänkandet Allt ljus på storstadspolitiken lokala utvecklingsavtal? Förslag till nationellt utvärderingsprogram (SOU 2004:79). Förslaget innebär att ett institut med en tvärsektoriel och tvärsektoriel inriktning på utvärdering av urban politik inrättas. Utredningen föreslår att institutet bör inrättas som ett separat och oberoende statligt institut i syfte att säkerställa en långsiktig struktur för utvärdering, tillvaratagande av erfarenheter och befrämjande av kunskapsuppbyggnad kring det urbana politikområdet. Förslaget remissbehandlas under hösten 2004.

Det storstadspolitiska tillväxtarbetet behöver utvecklas och definieras. Arbetet mot det storstadspolitiska tillväxtmålet kommer att intensifieras och diskussioner pågår om tillväxtarbetet inom ramen för storstadspolitiken och hur det skall förhålla sig till andra politikområden. Centrala utgångspunkter i arbetet är stadsdelsperspektivet och inomregionala skillnader.

4.5 Insatser

4.5.1 Insatser inom politikområdet

Regeringen överlämnade i december 2003 skrivelsen Lokalt utvecklingsarbete i storstäderna (skr. 2003/04:49) till riksdagen. I skrivelsen redovisas det arbete som genomförts inom ramen för storstadspolitiken sedan de första lokala utvecklingsavtalen slöts 1999. I skrivelsen redovisar regeringen en samlad syn på vad som hittills gjorts inom storstadsarbetet och visar på delar av det kommande storstadsarbetet.

Tillväxtmålet

Tillväxtmålet har sedan hösten 2003 ägnats mer tid. Som ett första steg träffades representanter för samverkansorgan, länsstyrelsen i storstadsregionerna och storstadskommuner för att diskutera hur sambandet mellan de lokala utvecklingsavtalen och de regionala tillväxtprogrammen kan förstärkas. I september 2004 skall beredningsgrupperna för storstadsläna redovisa hur erfarenheterna från det lokala utvecklingsarbetet kan implementeras i de regionala tillväxtprogrammen för storstadsläna.

För att ge möjlighet att stärka det strategiska tillväxtrelaterade samarbetet på lokal och regional nivå planeras tre tillväxtkonferenser i storstadsregionerna. Konferenserna, som avses genomföras under hösten 2004, skall bland annat bidra till att lyfta diskussionen kring stadsdelens roll i regionen samt hur de regionala tillväxtprogrammen kan bidra till att stärka förutsättningarna för ökad sysselsättning även lokalt.

Segregationsmålet

Insatser inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen

Regeringens instrument för att bryta segregationen i vissa socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar är det lokala utvecklingsavtalet. Inom ramen för avtalen bedrivs insatser för att bl.a. sysselsättningsgraden ska höjas, socialbidragsberoendet ska minska och utbildningsnivån ska höjas. Några av de insatser som särskilt förtjänar att lyftas fram beskrivs nedan.

Arbets- och utvecklingscentren (AUC) i Malmö har en avgörande betydelse för arbetslösa

socialbidragstagare, långtidsarbetslösa och de som löper risk att bli långtidsarbetslösa. Vid AUC samverkar kommunen, arbetsförmedlingen och försäkringskassan i enlighet med den överenskommelse som slutits mellan myndigheterna. Insatserna grundas på en kartläggning av individens förutsättningar och behov och en individuell handlingsplan upprättas för var och en som har särskilda svårigheter att komma in på arbetsmarknaden.

I Göteborgsförorten Gårdsten har barn och ungdomars möjligheter att klara grundskolan förbättrats genom att skolan i dag arbetar med väl genomtänkta rutiner, ändamålsenliga metoder och med ett förhållningssätt som uppmuntrar och bejakar elevernas flerspråkighet. En omfattande satsning har skett på Gårdstens språkutvecklingsprogram. Så gott som all pedagogisk personal i förskola och skola har genomgått utbildning. Resultaten av satsningen på kompetensutveckling är ökad kunskap och medvetenhet om att undervisa i flerspråkiga miljöer. Även föräldrasamverkan har utvecklats och föreningslivet tar ett stort ansvar för eftermiddags- och kvällsverksamheten inom ramen för "Skolan mitt i byn".

Kommunerna har förbrukat medlen i olika takt; Stockholm förbrukade större delen av kvarvarande medel under 2003 medan Haninge beräknas ha förbrukat sina medel först 2006.

Tabell 4.2 Medel inom de lokala utvecklingsavtalen

Miljoner kronor

Kommun	Reserverat i ram	Beslutat	Utbetalat (2004-09-01)	Förbrukat av ram (2004-09-01)
Botkyrka	180	180	162	90%
Göteborg	341	341	268	79%
Haninge	180	180	136	76%
Huddinge	180	180	154	86%
Malmö	483	483	444	92%
Stockholm	501	501	491	98%
Södertälje	180	159	100	56%
Summa	2 045	2 024	1 755	86%

Våren 2004 genomfördes en "dialogturné". Totalt deltog ca 250 företrädare för kommunerna, Regeringskansliet och andra myndigheter. Syftet med den årliga dialogturnén är att diskutera förutsättningarna för revideringen av avtalen för 2004, frågor om storstadspolitiken framtid, samverkan mellan

statliga myndigheter och kommunerna samt erfarenheterna av den lokala verksamheten.

Erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring

Regeringen beslutade under hösten 2003 kommittédirektiv till en särskild utredare med uppdrag är att utvärdera de insatser som hittills genomförts inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen. Genom uppdraget skall säkerställas att de erfarenheter som hittills gjorts inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen omvandlas till kunskap. Utredningen lämnade sommaren 2004 ett delbetänkande avseende ett förslag till ett fortsatt nationellt utvärderingsprogram av storstadspolitiken. Utredningen föreslår att ett institut med en tvärpolitisk och tvärsektoriell inriktning på utvärdering av urban politik inrättas. Utredningen skall lämna sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2005.

En inventering av storstadsrelaterat internationellt erfarenhetsutbyte har genomförts av Stockholms kommun tillsammans med Göteborgs kommun och Malmö kommun. Inventeringen visar att det finns ett stort antal organisationer och samarbetsorgan som främjar såväl mellanstatligt som mellankommunalt samarbete. Med utgångspunkt i inventeringen bereds lämpliga insatser för att stimulera till ett ökat internationellt erfarenhetsutbyte och en högre aktivitetsgrad i EU-arbetet. Bland annat har Nederländerna inför sitt kommande EU-ordförandeskap aviserat ett storstadsministermöte i Rotterdam i november 2004 där man vill etablera ett mer långsiktigt mellanstatligt erfarenhetsutbytet om storstadsfrågor. Regeringen har uttalat stöd för sådana förslag som syftar till att uppnå de tvärsektoriella målen för Europas storstadsregioner och vill särskilt bevaka frågor som specifikt berör insatserna i de svenska storstadsregionerna (se skr. 2003/04:49).

Regeringen beviljade i maj 2003 Huddinge kommun medel för att leda en arbetsgrupp med uppgift att lämna förslag till metoder och instrument för ett nationellt erfarenhets- och kunskapsutbyte. Den s.k. Huddingegruppen lämnade i sin rapport flera förslag som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Södertälje kommun var värd för den nationella storstadskonferensen hösten 2003. Temat för konferensen var "Storstadspolitik, massmedia och kommunikation". Den första dagen handlade om förorten i svenska medier och den andra om hur vi går från erfarenhet till kunskap. Kon-

ferensen samlade nära 80 deltagare från kommuner, Regeringskansliet och andra myndigheter.

Våren 2004 genomfördes en jämförande studie inom ramen för EU:s samarbete mot fattigdom och social utestängning. Företrädare för åtta länder och EU-kommissionen samlades vid åtta tillfällen för presentationer av respektive lands "goda exempel" där de lokala utvecklingsavtalen utgjorde Sveriges bidrag.

Utvecklad samverkan och underifrånperspektiv

För närvarande övervägs hur en ökad samverkan mellan de aktörer som bidrar till uppfyllelsen avseende segregationsmålet kan ske och om behov finns av ytterligare åtgärder för att uppnå detta.

En av förutsättningarna för storstadspolitiken är att den bedrivs utifrån behoven som de boende i berörda stadsdelar har och att det finns möjligheter för dem som berörs att påverka. Regeringen har därför beviljat Mångkulturellt centrum medel för en studie om hur underifrånperspektivet har tillämpats i storstadsarbetet inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen i samtliga berörda kommuner. Mångkulturellt centrum kommer även inventera behovet av stöd kring boendedialog på lokal och nationell nivå samt diskutera hur detta behov kan tillgodoses. Resultatet av studien skall redovisas i en rapport senast den 31 mars 2005.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Nedan redovisas de insatser inom andra politikområden som har betydelse för storstadspolitiken. Insatserna som redovisas är de som bedömts som mest relevanta; de redovisas summariskt. För en helhetsbild hänvisas till redovisningen av respektive politikområde.

Arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadsstyrelsen har särskilda medel för att stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund i storstadsregionerna. De insatser medlen finansierat har bidragit till en utvecklad och förbättrad samverkan mellan berörda aktörer i respektive län och bidragit till en effektivisering av inträdet på arbetsmarknaden för de angivna målgrupperna. I de insatser där metodutveckling bedrivits kommer de positiva effekterna implementeras i reguljär verksamhet där det är nödvändigt med fortsatta riktade personalintensiva insatser.

I syfte att diskutera hur erfarenheter från storstadsarbetet kan införlivas i Arbetsmarknadsverkets egen organisation på nationell, regional och lokal nivå kommer tre konferenser, en i respektive storstads-län, genomföras under 2004. Arbetsmarknadsstyrelsen anordnar konferenserna i samverkan med de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal.

Regional utvecklingspolitik

Regeringen beslutade i juni 2004 att uppdraga till ett antal centrala myndigheter att redovisa förslag till metoder för att stärka arbetet med regionala utvecklingsprogram. Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) skall tillhandahålla processtöd och koordinera arbetet.

Den 18 december 2003 godkände regeringen länens förslag till regionala tillväxtprogram. Samtliga län har i samband med beslutet fått i uppdrag att i ökad utsträckning ta hänsyn till de sociala hållbarhetsaspekterna integration och jämställdhet samt ekologisk hållbarhet i programarbetet. I besluten för Stockholms, Skåne och Västra Götalands län betonar regeringen vikten av att kopplingen mellan lokala utvecklingsavtal och tillväxtprogram fördjupas och tydliggörs.

Arbetslivspolitik

Arbetslivsinstitutet har inlett forskning om ungdomar med utländsk bakgrund i mångetniska storstadsmiljöer, deras utbildningskarriärer och sysselsättning. Fokus är bland annat på betydelsen av ett växande antal korttidsanställningar, deltids- och projektanställningar.

Rättsväsendet

Rikspolisstyrelsen lämnade en redovisning hösten 2003 av vilken det framkommer att polisen generellt prioriterar de geografiska områden som omfattas av lokala utvecklingsavtal. Några av de prioriteringar som gjorts är den särskilda gängsatsningen i Botkyrka kommun i vilken 25 poliser arbetar. Skärholmens närpolisområde har en grupp som inriktar sin verksamhet mot ungdomar och i Haninge, främst Jordbro, bedrivs ett arbete mot narkotikamissbruk bland ungdomar. Närpolisen i Göteborg uppger att de har väl upparbetade samverkansgrupper med bl.a. fastighetsbolag, socialtjänst och skola. Polisens samarbete med Malmö kommun uppges ha ökat.

Antalet lokala brottsförebyggande råd fortsatte att öka under 2003. För att stimulera

bildandet av råd har det liksom tidigare varit möjligt för kommuner och stadsdelar att söka ekonomiskt stöd från BRÅ för att inrätta ett sådant. Av de befintliga 274 lokala brottsförebyggande råden drivs 235 råd på kommunal nivå, vilket innebär att det finns råd i ungefär 80 procent av landets kommuner. Utöver dessa finns 39 lokala råd i de tre storstädernas 49 stadsdelar. BRÅ arbetar också med att ta fram statistik över anmälda brott per stadsdel för de tre storstadskommunerna.

Utbildningspolitik

Myndigheten för skolutveckling har lämnat en första delredovisning av uppdraget om förbättrad förskole- och skolsituation i s.k. segregerade områden enligt regleringsbrevet för 2004. Redovisningen har fokus på vilka insatser som myndigheten sedan tidigare har aktuella på området och vilka kommuner som kommer att ges stöd, bl.a. de som omfattas av lokala utvecklingsavtal.

På förskoleområdet planeras en proposition om kvalitét i förskolan. Ett område som kommer att ingå är den mångkulturella förskolan.

Ungdomspolitik

Ungdomsföreningar i fem kommuner som omfattas av lokala utvecklingsavtal har tagit emot projektmedel från Ungdomsstyrelsen under 2003. Flertalet av dessa projekt verkar för en ökad jämställdhet och för ökad integration.

Integrationspolitik

För att möjliggöra en utveckling av introduktionen av flyktingar har Integrationsverket slutit centrala överenskommelser med Arbetsmarknadsverket, Migrationsverket, Skolverket och Svenska Kommunförbundet. Överenskommelserna utgör en plattform för ett samordnat förändringsarbete och syftar till att stärka och effektivisera samarbetet mellan berörda aktörer som medverkar i introduktionen.

Under 2003 omfattades 13 kommuner i storstadsregionerna av möjligheten att hjälpa personer att organiserat flytta till en annan kommun. Inflyttningskommunerna kompen-serades ekonomiskt av utflyttningskommunerna och Integrationsverket. Under 2003 flyttade totalt 200 personer från sju av dessa kommuner.

Integrationsverket fördelar sedan 2002 medel för stöd till lokal verksamhet mot diskriminering, s.k. antidiskrimineringsbyråer. Sådana byråer finns nu etablerade i 13 kommuner.

Kulturpolitik

Regeringen har beslutat om en satsning omfattande 60 miljoner på barn- och ungdomskultur för åren 2004 – 2006. Prioriterade projekt är bl.a. de som kan motverka etnisk och social segregation. Medlen kan komma att användas för fortsatt finansiering av projekt som drivs inom ramen för de lokala utvecklingsavtalen.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har för 2004 anvisats 5 miljoner kronor för arbete kring det moderna samhällets kulturarv såsom det kommit till uttryck i t.ex. satsningarna på industrisamhällets kulturarv och inom ramen för storstadspolitiken. RAÄ har också i uppdrag att göra en omvärldsanalys om kulturarvet och mångfald.

Kulturrådet har inom ramen för sin ordinarie verksamhet lämnat bidrag till bl.a. lokala och regionala kulturinstitutioner, fria teater-, dans-, och musikgrupper som finns i storstäderna; t.ex. Cirkus Cirkör i Botkyrka, Tensta konsthall och Drömmarnas Hus i Malmö.

Demokratipolitik

I syfte att öka medborgarnas deltagande i den demokratiska processen beviljades de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten sammanlagt 5 miljoner kronor för insatser för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet i juni 2004. Utfallet blev att valdeltagandet ökade i tre av de sju kommunerna (Botkyrka, Haninge och Södertälje) men minskade i fyra (Huddinge, Stockholm, Göteborg och Malmö).

Folkhälsopolitik

För att höja kvaliteten på uppföljning och utvärdering inom folkhälsoområdet krävs att helt nya indikatorer – som kan kopplas till hälsans bestämningsfaktorer – utvecklas och införlivas i den reguljära statistiken och att sådan information kan redovisas kommunvis och för storstadsområdena kommundelsvis.

Folkhälsoinstitutet har bidragit med kunskap för välfärdsutveckling och hälsa i utsatta bostadsområden i det s.k. Partnerskapsprojektet som Norrköpings kommun, Örebro kommun, Helsingborgs kommun, Västerås kommun, Svenska Kommunförbundet och SABO driver.

Folkrörelsepolitik

Göteborgs universitet har regeringens uppdrag att undersöka nya sociala rörelser. I uppdraget ingår bl.a. att undersöka vilken geografisk spridning dessa har, t.ex. inom storstäderna.

Idrottspolitik

Inom ramen för det s.k. Handslaget disponerar Sveriges Riksidrottsförbund minst 37 miljoner kronor under 2004 för fortsatta insatser till speciellt prioriterade områden; bl.a. för etablering av näridrottsplatser i storstadsområden.

Miljöpolitik

I den nationella strategin för hållbar utveckling lyfts behovet fram av en samlad politik för hållbart samhällsbyggande, bl.a. i ljuset av den fortgående urbaniseringen. I februari 2004 presenterade EG-kommissionen ett utkast till tematisk strategi för stadsmiljö; den slutliga strategin skall vara klar sommaren 2005.

4.6 Resultatbedömning**4.6.1 Resultat****Tillväxtmålet**

Att bekämpa segregationen i de svenska storstäderna är viktigt för att förhindra och motverka de negativa effekterna av ett polariserat samhälle. Också ur ett tillväxtperspektiv är det nödvändigt att utsatta stadsdelar blir en vital del av ett regionalt utvecklingsarbete eftersom det finns en betydande arbetskraftspotential i dessa stadsdelar. Inom storstadspolitiken kommer arbetet med tillväxtmålet att utvecklas.

Storstadsregionerna fortsätter att vara centra för tillväxt och utveckling. De stora kontrasterna finns mellan dessa och landets småregioner. Samtidigt uppvisar framför allt utvecklingen i Stockholm tecken på avmattning när det gäller näringslivets dynamik, sysselsättning och befolkningsutveckling. De två andra storstadsregionerna, Göteborg och Malmö, uppvisar däremot en något gynnsammare utveckling de senaste åren (ITPS rapport om tillväxtens förutsättningar i svenska regioner A2004:012).

Segregationsmålet

Integrationsverket har i uppdrag att på årsbasis följa och analysera utvecklingen i de stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal. I den rapport som lämnades den 30 juni 2004 redovisar Integrationsverket att utvecklingen under

perioden 1997 – 2002 i stort sett går åt rätt håll i fråga om sysselsättning, långvarigt försörjningsstöd och utbildningsnivå. (Integrationsverkets stencilserie 2004:4). De utvärderingar av storstadsarbetet som hittills har utförts på uppdrag av regeringen konstaterar att för kort tid gått för att kunna dra några säkra slutsatser av dess effekter för utvecklingen i stadsdelarna.

Sysselsättningen fortsatte att öka under 2001 men i långsammare takt jämfört med året innan. Drygt hälften av befolkningen i åldern 20 – 64 år var i sysselsättning under 2001. De stora skillnaderna mellan andelen sysselsatta inrikes och utrikes födda och mellan kvinnor och män kvarstår även om skillnaderna minskar successivt; förändringen 2000 – 2001 var tydligast bland utrikes födda kvinnor. Trenden med snabbt fallande arbetslöshet under perioden 1997 – 2000 bröts under 2001; under 2001 – 2002 har andelen öppet arbetslösa i genomsnitt varit i stort sett konstant. Flyttströmmarna till och från de 24 stadsdelar som omfattas av lokala utvecklingsavtal har under hela perioden påverkat flertalet områden negativt, bl.a. ur sysselsättnings-synpunkt. De som flyttar från dessa områden är i högre grad i sysselsättning än de som flyttar in.

Behovet av långvarigt försörjningsstöd har minskat med en i det närmaste oförändrad takt under hela perioden. Skillnaderna mellan de 24 stadsdelarna är dock stora i detta avseende. Behovet av långvarigt försörjningsstöd ligger i några områden i Stockholmsområdet (Hallunda-Norsborg, Jordbro, Alby och Västra Skogås) i nivå med genomsnittet för landet och bara något över nivån för regionen i sin helhet. I några områden i Göteborg och Malmö ligger fortfarande nivåerna långt över genomsnittet för respektive region. (Utvecklingen på stadsdelsnivå t.o.m. 2002 skiljer sig från den nationella utvecklingen ; se Integrationspolitik.)

Utbildningsnivån ökade något snabbare i de 24 stadsdelarna jämfört med storstadsregionerna i sin helhet under 2002. Denna positiva utveckling syns tydligast bland utrikes födda kvinnor.

4.6.2 Analys och slutsatser

En sämre utveckling av skatteunderlaget samt reala kostnadsökningar har bidragit till att resultatet i kommuner och landsting försämrats under de senaste åren. Detta medför en risk för att redan nu socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar blir ännu mer drabbade när kommuner tvingas till prioriteringar. Den ökande arbetslösheten drabbar också dessa stadsdelar hårdare.

I likhet med internationella tendenser kan konstateras att migrationsströmmar går till storstäderna även i Sverige; trots försök med ”spridningspolitik” finns det faktorer som gör att människor vill bosätta sig just i storstäder. Detta är en av flera faktorer som medför att storstädernas socio-ekonomiskt utsatta stadsdelar även fortsättningsvis kommer att brottas med segregationsproblematik och brist på tillväxt.

Utvecklingen i de stadsdelar som omfattas av de lokala utvecklingsavtalen uppvisar i vissa avseenden ett positivt trendbrott. Det är angeläget att denna utveckling inte avstannar eller vänder. Det utvecklingsarbete som startat måste fortgå trots att de särskilda resurserna snart är förbrukade och svårigheter i den offentliga ekonomin. Det finns signaler som tyder på att utflyttningar från utsatta stadsdelarna i sig är en positiv utveckling för den enskilde individen som lyckas skapa bättre förutsättningar för boende och sysselsättning utanför stadsdelen. Utvecklingen kommer dock inte stadsdelen till godo.

Fem år av storstadspolitik har resulterat i omfattande erfarenheter. Storstadsarbetet skall nu utvärderas och erfarenheterna omvandlas till kunskap. Kunskapen skall spridas mellan kommuner med avtal samt komma de kommuner med liknande situationer till del. Under året kommer formerna för hur erfarenhets- och kunskapsspridningen skall struktureras att beredas.

Regeringen vill understryka behovet av att i detta sammanhang belysa problematiken med verkligt segregerade bostadsområden. För att komma till rätta med det utanförskap som följer av segregation måste åtgärder som riktas för att överkomma segregation riktas även gentemot majoritetssamhället.

5 Migrationspolitik

5.1 Omfattning

Migrationspolitiken omfattar frågor som rör migration till och från vårt land, flyktingpolitiken inklusive mottagande av asylsökande samt utlänningars rätt att vistas i Sverige. Det internationella samarbetet utgör en ökande del i migrationspolitiken. Inom politikområdet finns myndigheterna Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Migrationsverket har som central förvaltningsmyndighet inom migrationsområdet ett samordningsansvar, för ärendeprocesserna asyl, besök och bosättning samt medborgarskap, gentemot utlandsmyndigheterna och övriga berörda myndigheter dvs. Utlänningsnämnden, polismyndigheterna och Integrationsverket. Utlänningsnämndens uppgift är att på ett rättssäkert sätt överpröva ärenden

enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap. Utlandsmyndigheterna fattar beslut i vissa ärenden om visering och uppehållstillstånd. Vidare kan utlandsmyndigheterna i ett tidigt skede uppmärksamma eventuella förändringar i omvärlden som kan påverka migrationen.

Under politikområdet finns sex anslag för verksamheten. Därutöver finns ett EU-finansierat anslag som ska användas för att utveckla och harmonisera medlemsstaternas insatser för mottagande av asylsökande, asylprövning och integration.

Politikområdet är indelat i fyra verksamhetsområden: asyl, besök och bosättning, svenskt medborgarskap samt prövning och överprövning av utlänningsärenden. Mottagandet av asylsökande under väntetiden i asylprocessen ingår i verksamhetsområdet asyl. Migrationspolitiken berör flera andra politikområden.

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Milljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
12:1 Migrationsverket	624,0	638,3	646,0	642,5	622,4	627,9
12:2 Mottagande av asylsökande	3 716,6	3 514,7	3 434,1	3 296,2	2 819,6	2 146,7
12:3 Migrationspolitiska åtgärder	155,2	290,1	281,2	289,8	293,5	298,6
12:4 Utlänningsnämnden	123,7	140,8	136,7	149,8	131,1	133,3
12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	151,6	197,0	175,0	177,0	147,0	147,0
12:6 Utresor för avvisade och utvisade	128,0	195,6	172,4	225,6	205,6	205,6
12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	22,4	32,0	26,4	30,4	30,4	30,4
Totalt för politikområde Migrationspolitik	4 921,3	5 008,5	4 871,6	4 811,3	4 249,6	3 589,5

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

5.2 Mål för migrationspolitiken

Regeringens förslag:	Målen för migrationspolitiken är att
– värna asylrätten i Sverige och internationellt,	
– upprätthålla en reglerad invandring, samt	
– öka harmoniseringen av asyl- och migrationspolitiken i EU.	

I arbetet med målens uppfyllande skall verksamheten präglas av rättssäkerhet, humanitet och respekt för individens rättigheter.

5.3 Politikens inriktning

Den svenska migrationspolitiken utgår från ett helhetsperspektiv som omfattar migrations-, asyl- och integrationspolitik, liksom återvändande och stöd för återvandring. Här ingår insatser för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna, internationell samverkan samt insatser för att förebygga att människor tvingas fly men också för att underlätta rörlighet över gränserna i ordnade former. Rättssäkerhet, humanitet, värdighet och effektivitet skall eftersträvas i alla led från mottagande av asylsökande till integration i Sverige eller återvändande till hemlandet. Särskild hänsyn skall tas till barnen i asylprocessen. I arbetet med att förbättra rättsäkerheten ingår också fortlöpande utbildningar för berörd personal om mänskliga rättigheter.

Ett omfattande arbete pågår för att reformera och effektivisera asylprocessen. Regeringens arbete med att värna och förstärka asylrätten genom en tidig, rättssäker och förutsägbar prövning av den sökandes skyddsbehov pågår kontinuerligt för att bl.a. förhindra att människor far illa av en lång och utdragen asylprocess. Klarläggandet av asylsökandes identitet är ett viktigt led i arbetet för att minska handläggningstiderna samt underlätta verkställandet av avvisnings- och utvisningsbeslut. Det är också viktigt att Migrationsverkets förändringsarbete för att

minska handläggningstiderna och därmed nå regeringens mål fortsätter.

Arbetet med att införa en ny instans- och processordning fortsätter. Regeringen fortsätter budgetåret 2005 att vidta nödvändiga förberedande åtgärder för berörda myndigheter i syfte att de snabbt skall kunna anpassa verksamheten till en ny ordning. En särskild utredare tillkallas snarast för att förbereda och vidta åtgärder för att inrätta en ny instans- och processordning i utlänningsärenden i enlighet med riksdagens beslut från november 2001. Den nya instans- och processordningen skall gälla från den 1 januari 2006. Utlänningsnämnden läggs ner vid samma tidpunkt och den ärendebalans som finns hos nämnden skall då i den utsträckning det är möjligt vara nedarbetad. Regeringen kommer att besluta om en lagrådsremiss under hösten 2004. Utredarens uppgift är att vidta de förberedande åtgärder som krävs för att överprövning av Migrationsverkets beslut skall ske i de allmänna förvaltningsdomstolarna, samt att lämna förslag till ekonomiska ramar. I uppdraget skall dessutom ingå att besluta om bemanning så att den nya instansordningen kan börja gälla från den 1 januari 2006. Slutligen skall utredaren vid behov lämna förslag på åtgärder för att underlätta rekrytering av domare och tolkar.

Inom EU pågår ett harmoniseringsarbete inom migrations- och asylopolitiken. Regeringen ser det som viktigt att en gemensam EU-politik på asyl- och migrationsområdet utformas utifrån ett helhetsperspektiv som beaktar även andra politikområden. Regeringen verkar för utvecklandet av en EU-politik som beaktar svenska intressen och i den utsträckning det är möjligt gemensamma bestämmelser om asyl och migration samt en effektiv tillämpning av det gemensamma regelverket. Regeringens mål skall även fortsättningsvis vara förenliga med Genèvekonventionen samt andra internationella konventioner.

5.4 Insatser

5.4.1 Insatser inom politikområdet

Inom migrationspolitiken har ett stort antal åtgärder genomförts och fler är på gång i syfte att effektivisera och tydliggöra asylprocessen. En viktig del i detta arbete är att införa en ny instans- och processordning i utlänningsärenden. Vidare skall handläggningstiderna kortas och arbetet med att verkställa av- och utvisningsbeslut effektiviseras. Långa handläggningstider i asylärenden och den tid det därutöver tar för att verkställa ett lagakraftvunnet beslut om avvísning eller utvisning innebär en lång tid i ovisshet för den enskilde. Detta medför att många människor kommer att leva under mycket pressade förhållanden under lång tid. Det är inte minst för barnen en mycket olycklig situation.

Arbetet med att införa en ny instans- och processordning i utlänningsärenden har pågått en lång tid. Regeringen beslutade den 6 juni 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden. Lagrådet avstyrkte förslaget i oktober 2002. I sitt yttrande fokuserade Lagrådet bl.a. på de ändringar i utlänningslagen som måste göras för att tillämpningen i domstol skall bli enhetlig och förutsebar. Med anledning av Lagrådets synpunkter beslutade regeringen den 6 mars 2003 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppgift att göra en översyn av vissa av utlänningslagens materiella bestämmelser och anpassa dessa till en övergång från handläggning hos förvaltningsmyndigheter och regering till ett system där överprövningen sker i domstol (dir. 2003:28 samt 2003:147).

Kommittén för översyn av utlänningslagstiftningen överlämnade den 22 juni 2004 till regeringen betänkandet Utlänningslagstiftningen i ett domstolsperspektiv (SOU 2004:74). Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Regeringens avsikt är att under hösten 2004 besluta om en ny lagrådsremiss med förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden där kommitténs betänkande skall ligga till grund för ändringar av ett flertal bestämmelser i en ny utlänningslag. Regeringen avser lämna en proposition till riksdagen under 2005.

Den 15 januari 2004 beslutade regeringen propositionen Prövning av verkställighetshinder i utlänningsärenden (prop. 2003/04:59). I propositionen föreslås bl.a. att möjligheten att ge in nya ansökningar efter lagakraftvunnet beslut om avvísning eller utvisning tas bort. Istället skall Migrationsverket enligt propositionens förslag pröva om verkställighetshinder föreligger. Riksdagen har ännu inte fattat beslut om propositionen.

I regeringens strävan att få till stånd en så effektiv och rättssäker handläggning som möjligt hos Migrationsverket, framför allt av asylärenden, har verket också den 15 januari 2004 fått i uppdrag att utveckla arbetet inom ett antal områden. Det gäller t.ex. arbetssättet vid asylutredningar, utredningar av barns asylskäl och länderinformation. I uppdraget anges också att den utbildning i barnfrågor som pågick under 2003 skall fortsätta så att särskild barnkompetens sedan skall finnas på samtliga enheter som utreder asylärenden som omfattar barn. Migrationsverket ska också vidta åtgärder för att säkerställa att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena.

Regeringen beslutade den 13 maj 2004 om en ny förordning med instruktion för Migrationsverket (SFS 2004:294) i syfte att förbättra förutsättningarna för en effektivare styrning av Migrationsverket och en ökad rättssäkerhet. Förordningen trädde i kraft den 1 juni 2004. Den nya instruktionen innebär bl.a. att det i Migrationsverkets ledning skall finnas en överdirektör och en chefsjurist samt att myndighetens internationella arbete, organisation och beslutsformer tydliggörs.

Den 5 februari 2004 utsåg regeringen en ny generaldirektör samt en överdirektör för Migrationsverket. Verket har i år bl.a. omorganiserat huvudkontoret samt påbörjat ett reformarbete i syfte att skapa en tydligare organisation och förbättra styrningen av myndigheten. Likaså har en arbetsordning tagits fram i detta syfte.

Den 13 augusti 2004 lämnade Statskontoret rapporten Tydligare styrning av Migrationsverket till regeringen. Rapporten är en redovisning av ett uppdrag som regeringen lämnade till Statskontoret den 30 oktober 2003. Syftet med uppdraget har varit att kartlägga Migrationsverkets interna styrinstrument och styrprocesser samt bedöma hur dessa bidrar till en effektiv resursanvändning, flexibla

arbetsformer och en enhetlig tillämpning av de regler och mål som styr verksamheten. Den 1 april 2004 överlämnades delredovisningen Granskning av Migrationsverkets IT-verksamhet. Rapporterna bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen avser att fortsätta arbetet med att se över styrningen av Migrationsverket, bl.a. avseende mål- och resultatstyrning, återrapporteringskrav samt finansiell styrning.

Den 13 november 2003 bemyndigade regeringen migrationsministern att tillkalla ett råd för migrations- och asylpolitiska barnfrågor (UD 2003:B). Rådet skall vara ett organ för samråd och informationsutbyte om barnfrågor.

Regeringen fortsätter också arbetet med att förbättra mottagandet av barn som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare, s.k. ensamkommande barn. I dag bor barnen främst i släktingars hem och i Migrationsverkets gruppboenden för barn. Kvaliteten på gruppboendena har förbättrats betydligt. Framför allt har personaltätheten ökat och boendet är separat beläget från prövningsverksamheten. Beredningsarbetet fortgår inom Regeringskansliet. Bland annat avser regeringen att i januari 2005 lämna en proposition till riksdagen om god man för ensamkommande barn.

Den 30 april 2004 lämnade Statskontoret på regeringens uppdrag en rapport om asylsökande barns skolgång. Rapporten visar bl.a. att många kommuner erbjuder asylsökande barn för få utbildningstimmar och att innehållet i utbildningen har brister. Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen bemyndigade den 2 september 2004 migrationsministern att tillkalla en samordnare. Denna skall tillsammans med berörda aktörer verka för att åtgärder vidtas när det gäller barn i asylprocessen som har eller riskerar att utveckla svåra stressreaktioner i form av stark uppgivenhet.

Den 22 januari 2004 beslutade regeringen propositionen Åtgärder för att klargöra asylsökandes identitet m.m. (prop. 2003/04:50, bet. 2003/04:SfU11, rskr. 2003/04:214). Bland annat föreslogs att dag- och bostadsersättningen enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. skall kunna sättas ned helt eller delvis för en utlänning som fyllt 18 år i de fall han eller hon försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att inte medverka till

att klargöra sin identitet. I propositionen föreslogs vidare större krav på transportörer att kontrollera att utlänningar innehar pass och andra tillståndshandlingar för att resa in i det land utlänningen avser resa till. Dessa lagändringar trädde i kraft den 1 juli 2004.

Regeringen har den 26 februari 2004 tillsatt en särskild utredare (dir. 2004:20) med uppgift att se över möjligheten att meddela tidsbegränsat uppehållstillstånd för dokumentlösa asylsökande samt föreslå de lagändringar som krävs för detta. Utredaren skall även kartlägga och analysera förekomsten av dokumentlöshet hos asylsökande samt överväga andra åtgärder som skulle kunna vidtas för att på ett tidigt stadium i asylprocessen klargöra deras identitet och resvägar.

Riksdagen antog den 24 mars 2004 propositionen Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen m.m. (prop. 2003/04:35). I enlighet med propositionens förslag införs en ny bestämmelse i utlänningslagen (1989:529) som innebär att ett vittne eller en målsägande, t.ex. offer för människohandel, kan beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att närvara vid brottsutredning och rättegång i Sverige. Under den tid de vistas i Sverige kommer de att ha tillgång till hälso- och sjukvård samt socialt bistånd. Vidare införs straffskärpningar i vissa av utlänningslagens straffbestämmelser, bl.a. vad gäller människosmuggling. Lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2004.

Utlänningsdatautredningens betänkande med förslag till en ny författningsreglering för behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen (SOU 2003:40) har remissbehandlats. Regeringen planerar att överlämna en proposition till riksdagen våren 2005.

Utredningen om förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning (dir. 2002:49) överlämnade betänkandet Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse (SOU 2004:31) till regeringen i mars 2004. Ärendet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen planerar att överlämna en proposition till riksdagen våren 2005.

Regeringen har den 19 augusti 2004 tillsatt en särskild utredare (dir. 2004:112) med uppgift att ta ställning till hur den nuvarande ordningen för ansökan och utredning om uppehållstillstånd på

grund av anknytning kan blir mer effektiv. Uppdraget skall redovisas senast den 28 februari 2005.

Ett stort antal personer med lagakraftvunna avvisningsbeslut finns i dag kvar i Migrationsverkets mottagandesystem alltför lång tid efter beslut. För att effektivisera arbetet med verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut är det viktigt med ett nära samarbete med ursprungsländerna. Som ett led i detta har Sverige hittills ingått återtagandeaftal med ett tiotal länder och ytterligare två avtal är nära förestående. I avtalen regleras former för och skyldigheter avseende återtagande av personer. Vanligtvis omfattar avtalen egna medborgare, tredjelandsmedborgare samt statslösa. Avtalen fastställer den procedur som berörda myndigheter är hänvisade till i återtagandefrågor. Även inom EU pågår ett arbete med återtagandeaftal. EU-kommissionen har fått mandat att förhandla fram återtagandeaftal med ett antal tredje länder. Arbetet med förhandlingarna har dragit ut på tiden. Hittills har endast förhandlingarna med Hongkong, Macao och Sri Lanka slutförts. Förhandlingar pågår dock med flera andra länder.

Migrationsverket har tagit fram en handlingsplan för hur återvändandearbetet skall utvecklas och effektiviseras och ett antal åtgärder har påbörjats. Åtgärderna syftar bl.a. till att ta fram enhetliga rutiner och säkerställa uppföljning av återvändandearbetsärenden. Utbildningar av personal som samtalar med den sökande om återvändande har genomförts. Vidare har barnperspektivet i återvändandearbetet uppmärksammas och det finns inom Migrationsverket en samordningsgrupp för barnfrågor i återvändandet vars uppgift är att ge stöd åt handläggarna i deras arbete med återvändande när barn är berörda. I Migrationsverkets arbete med återvändande är utlandsmyndigheterna en viktig part. Exempelvis arbetar sedan januari 2004 en tjänsteman vid den svenska ambassaden i Belgrad med placering i Pristina med uppgift att underlätta återvändandet till den regionen.

Regeringen har den 4 december 2003 uppdragit åt Migrationsverket och Rikspolisstyrelsen att se över samordningen dem emellan när det gäller arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Två skriftliga rapporter lämnades till regeringen i mars 2004.

Av rapporterna framkommer hur myndigheternas samarbete fortsatt skall utvecklas.

Arbetet inom EU m.m.

EU:s stats- och regeringschefer enades 1999 om målsättningen att upprätta en gemensam asyl- och migrationspolitik för EU. Arbetet med att genomföra denna politik fortsätter. Den 8 juni 2004 träffade ministerrådet en politisk överenskommelse om att förlänga den s.k. Europeiska flyktingfonden för en ny period åren 2005–2010. Fonden upprättades år 2000 och skall användas för att utveckla och harmonisera medlemsstaternas insatser för mottagande, asylprövning och integration. Fondens mål är att ge Europa en gemensam grund för arbetet med asylsökande och flyktingar och skall användas för att utveckla mottagandesystemet för asylsökande, integrationsinsatser och arbetet med återvändande och återvandring.

I februari 2004 antog rådet slutsatser om inrättande av ett gemensamt europeiskt system för utbyte av viseringsinformation. Systemet kommer att möjliggöra utbyte av uppgifter om viseringar mellan medlemsstaterna. Det kommer bl.a. att bidra till förbättrad förvaltning av den gemensamma viseringspolitiken samt till den inre säkerheten och kampen mot terrorism. Vidare innebär systemet att tillämpningen av den s.k. Dublinförordningen, kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredjeland har gett in i någon medlemsstat, underlättas samt att det blir enklare att identifiera inresande utan resehandlingar.

Den 29 april 2004 träffades en politisk överenskommelse mellan EU:s medlemsstater om rådets direktiv om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för att bevilja eller återkalla flyktingstatus, det s.k. asylprocedurdirektivet. Överenskommelsen anger miniminormer för hur medlemsstaterna skall behandla ansökningar om asyl, och innehåller regler för själva handlägningsförfarandet samt rätten till överklagande. Genom detta har medlemsstaterna bl.a. enats om att alla asylsökande har rätt till rättshjälp, likaså rätt till personlig intervju och till tolk samt att de

asylsökande som får avslag skall informeras om hur man överklagar.

Den 29 april 2004 antog rådet direktiv om miniminormer för när medborgare i tredjeland eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och innehållet i det beviljade skyddet, det s.k. skyddsgrundsdirektivet. Direktivets huvudsakliga syfte är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som behöver internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i EU:s medlemsstater. Regeringen kommer inom kort att tillsätta en utredning om hur direktivet skall genomföras i svensk rätt.

Den 29 april 2004 antog rådet direktiv 2003/81/EG om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med behöriga myndigheterna (EUT nr L 261, 06.08.2004 s. 19). Direktivet innebär att offer för människohandel som samarbetar med myndigheterna kan beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst sex månader.

Den 29 april 2004 antog rådet direktiv 2004/82/EG om skyldighet för transportörer att lämna uppgifter om passagerare (EUT nr L 261, 06.08.2004 s. 24). Direktivet syftar till att förbättra gränskontroller och bekämpa olaglig invandring genom att transportörer åläggs att översända förhandsuppgifter om passagerare till behöriga nationella myndigheter.

Den 29 april 2004 antog rådet direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. Syftet med det nya direktivet (EUT nr L 158, 30.4.2004) är att förenkla regelverket. Direktivet syftar vidare till att det skall bli enklare för unionsmedborgare att utnyttja rätten till fri rörlighet, att möjligheterna att begränsa rätten till vistelse skall regleras tydligare samt att rörlighet och bosättning för unionsmedborgares familjemedlemmar skall underlättas avsevärt, oavsett medborgarskap.

Rådet godkände under våren ett förslag till slutsatser om vissa förberedande insatser för ett finansiellt instrument för hanteringen av

återvändande på migrationsområdet. Insatserna syftar till att underlätta det praktiska samarbetet mellan medlemsstaterna och till att främja integrerade återvändandeplaner som skall leda till effektiva och varaktiga återvändanden. Befintliga gemenskapsmedel anslås i ett finansiellt instrument för detta ändamål. Efter en tvåårsperiod skall instrumentet utvärderas, för att eventuellt leda till ett förslag till rättsakt.

Den 25 november 2003 antog rådet direktiv 2003/110/EG om bistånd vid transitering i samband med återsändande med flyg (EUT nr L 321, 06.12.2003 s. 26). Direktivet fastställer ett regelverk som syftar till att underlätta transitering av tredjelandsmedborgare som skall återsändas via en flygplats i en annan medlemsstat än den som har fattat beslut om återsändande.

Inom EU pågår för närvarande arbetet med direktiv om rätt till inresa och vistelse för forskare, arbetstagare och egenföretagare från tredje land.

Regeringen har tillsatt en utredning (dir. 2003:181 och dir. 2004:9) om hur EG-direktiven (2003/86/EG och 2003/109/EG) om familjeåterförening och varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare skall genomföras i svensk rätt. Utredningen skall lämna sitt betänkande den 31 oktober 2004.

I oktober 2003 överlämnades betänkandet EG-rätten och mottagandet av asylsökande (SOU 2003:89). I betänkandet konstateras att det svenska mottagandet rent faktiskt uppfyller de krav som uppställs i rådets direktiv 2003/9/EG men att författningsregleringen i vissa avseenden är bristfällig. Utredaren föreslår därför att gällande praxis lagfästs t.ex. vad gäller tillgång till sjukvård och hälsovård samt tillgång till information för asylsökande. Regeringen avser lämna en proposition till riksdagen under 2005.

En departementspromemoria (Ds 2004:38) om Sveriges tillträde till FN:s tilläggsprotokoll mot människosmuggling remissbehandlas för närvarande och regeringen har för avsikt att lämna en proposition till riksdagen under våren 2005.

Inom Europarådet pågår förhandlingar om en konvention mot människohandel som bl.a. innehåller bestämmelser om att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd för offer för människohandel. Förhandlingarna planeras vara avslutade före utgången av 2004.

5.4.2 Insatser utanför politikområdet

Regeringen tillsatte under 2003 utredningen om personkontroll vid yttre gräns och inre utlänningskontroll (dir. 2003:83) med uppgift att bedöma konsekvenserna av Sveriges operativa inträde i Schengensamarbetet. Den skall även se över nuvarande regler för personkontroll ur ett brottsförebyggande och brottsbekämpande perspektiv samt ur ett migrationsperspektiv. Utredningen kommer att överlämna sitt betänkande i december 2004.

Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare har i juni 2003 lämnat ett delbetänkande God man för ensamkommande flyktingbarn (SOU 2003:51). Där föreslås bl.a. att det genom särskild lagstiftning skapas möjlighet för överförmyndaren att förordna god man med utökade befogenheter jämfört med nuvarande lagstiftning. Betänkandet har remissbehandlats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser lämna en proposition till riksdagen senast januari 2005.

Regeringen tillkallade år 2001 en särskild utredare med uppdrag att utifrån ett helhetsperspektiv göra en översyn av mottagandet av och introduktionen för flyktingar. I september 2003 lämnade utredningen betänkandet Etablering i Sverige – möjligheter och ansvar för individ och samhälle (SOU 2003:75). I betänkandet föreslås flera åtgärder i mottagande- och introduktionsverksamheten. Betänkandet har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen beslutade den 19 februari 2004 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över det regelverk som styr möjligheterna till arbetskraftsinvandring med syfte att ta fram ett regelverk som medger vidgad arbetskraftsinvandring från länder utanför EU/EES (dir. 2004:21). Kommittén skall också utreda behovet av arbetskraftsinvandring, bedöma de konsekvenser som ytterligare sådan invandring kan få på arbetsmarknaden och i övrigt samt, med utgångspunkt i denna bedömning, föreslå eventuella åtgärder. Kommittén skall slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 mars 2006.

5.5 Resultatbedömning

5.5.1 Mål

Målen för migrationspolitiken 2003 var

- migration till och från vårt land kan ske i ordnade former,
- den reglerade invandringen upprätthålls,
- asylrätten i Sverige och i ett internationellt perspektiv värnas, samt att
- harmoniseringen av flykting- och invandringspolitiken i EU ökar.

5.5.2 Resultat

Verksamhetsområde Asyl

Målet är att asylrätten värnas genom en skyndsam och rättssäker prövning av den sökandes skyddsbehov. Mottagandet skall vara humant och värdigt och den totala väntetiden för den asylsökande bör vara högst 12 månader.

Antalet asylsökande minskade med 5 procent under 2003 i jämförelse med föregående år. År 2003 sökte sammanlagt 31 355 personer asyl i Sverige, varav 11 235 kvinnor. Av antalet asylsökande var drygt 27 procent under 18 år.

Den totala genomsnittliga handläggningstiden, dvs. från asylansökan till beslut i överklagande av Utlänningsnämnden var 462 dagar för de ärenden som avgjordes av nämnden år 2003. Motsvarande genomsnittliga handläggningstid var 435 dagar året innan.

Prövning av ansökan – handläggningstider

Målet är att beslut om uppehållstillstånd eller avvisning skall fattas inom sex månader från det att ansökan inkommit till verket. År 2003 avgjorde Migrationsverket drygt 31 330 ärenden, vilket är 15 procent fler ärenden än under 2002 och nästan dubbelt så många som 2001. Av de avgjorda ärendena beslutades 50 procent inom verksamhetsmålet 6 månader jämfört med 48 procent året innan. Den genomsnittliga handläggningstiden för grundärenden vid Migrationsverket var 224 dagar (median 184 dagar).

Orsakerna till långa handläggningstider är flera och ofta komplexa. Av de asylsökande saknar över 90 procent passhandlingar vid ansökningstillfället, vilket innebär att

asylutredningar om bl.a. deras identitet, resväg och hemvist försvåras. Avsaknaden av pass innebär även problem med att verkställa avvsnings- och utvisningsbeslut. Handläggningstiderna påverkas även av att det kommer asylsökande från länder där verket måste bygga upp ny kunskap om den politiska situationen i landet. En ytterligare förklaring till att verket inte klarade verksamhetsmålet var den osäkra situationen i Irak. I slutet av 2003 väntade mer än 5 300 irakier på beslut i sina asylärenden. Hur Migrationsverket organiserar prövningsverksamheten är också av betydelse för handläggningstiderna. Det är därför angeläget att Migrationsverket genomför åtgärder som leder till effektivare handläggning. Ett sådant förändringsarbete har påbörjats vid verket. Som en del i detta arbete har Migrationsverket tagit fram en särskild åtgärdsplan med ett stort antal åtgärder för att öka effektiviteten i verksamheten.

Under 2003 beviljades 15 procent av de asylsökande uppehållstillstånd. Denna andel har minskat successivt sedan 2000. Av dem som beviljades uppehållstillstånd var 647 personer s.k. konventionsflyktingar.

I januari 2003 togs EU:s centrala databas för fingeravtryck från asylsökande (Eurodac) i drift och kontrollerna i systemet visade att knappt 2 700 personer hade sökt asyl i något EU-land tidigare. Eurodac syftar till att effektivisera tillämpningen av Dublinförordningen och handläggningen av asylärenden. Därmed underlättas verkets arbete med att fastställa identiteter. Systemet kommer att få ännu större betydelse i framtiden då databasen blir större.

Under perioden januari–juni 2004 hade 11 758 personer ansökt om asyl i Sverige. Migrationsverket hade fattat beslut i 16 529 ärenden, varav 48 procent inom sex månader. Den genomsnittliga handläggningstiden för grundärenden vid Migrationsverket under denna period var 263 dagar (median 189 dagar).

Kostnaden minskade under 2003 för ett avgjort grundärende från cirka 11 200 till 11 000 kronor.

Barnperspektivet i prövningsverksamheten

Under 2003 var 27 procent av alla som sökte asyl barn. Av de 8 568 barn som sökte asyl var 561 barn som kommit till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare, s.k. ensamkommande barn. Migrationsverket har fortsatt arbetet med att

förbättra kvaliteten i arbetet med ärenden som rör barn. Efter ett medgivande från vårdnadshavaren skall alla barn ges möjlighet att komma till tals i utredningen. Grundläggande utbildning i Barnkonventionen är numera en integrerad del i Migrationsverkets utbildningsprogram. Handläggare utbildas i samtalsmetodik med inriktning mot utredning med barn.

Under 2003 avgjorde Migrationsverket 19 procent av alla ansökningar om asyl från s.k. ensamkommande barn inom målet om tre månader. Detta var en förbättring i jämförelse med år 2002 när 15 procent avgjordes inom tre månader. Fortfarande är dock resultatet långt från regeringens mål. År 2003 var första året regeringen beslutat om ett särskilt mål för handläggningstid gällande ensamkommande barn. Migrationsverket avgjorde totalt 517 asylärenden för ensamkommande barn vilket kan jämföras med 391 ärenden år 2002.

Mottagande av asylsökande

Den asylsökande skall normalt vara berättigad till ersättning under högst tolv månader.

Vid årsskiftet var cirka 43 000 personer registrerade i Migrationsverkets mottagande-system. Detta är en ökning med cirka 3 400 personer jämfört med förra årsskiftet. Ungefär 51 procent bodde i anläggningsboende och 49 procent i så kallat eget boende. Den genomsnittliga vistelsetiden i mottagande-systemet var 404 dagar 2003. Jämfört med 2002 motsvarar det en ökning med 57 dagar. Av de registrerade i mottagandet hade 47 procent en vistelsetid längre än 12 månader, vilket är en ökning med åtta procent jämfört med året innan.

Orsakerna till långa vistelsetider är flera och komplexa. Förutom de orsaker som redovisades i samband med handläggningstiderna beror långa vistelsetider också på problem med att verkställa avvsnings- och utvisningsbeslut. Det förhållande att asylsökande i ökande omfattning saknar giltiga pass- eller resehandlingar fördröjer verkställigheterna. Möjligheten att lämna in ett obegränsat antal nya ansökningar förlänger också den totala vistelsetiden. Enligt Utlänningslagen skall utresa ske inom två veckor vid avvsningsbeslut respektive fyra veckor vid utvisningsbeslut efter det att beslutet vunnit laga kraft, om inte annat bestäms i beslutet. Den genomsnittliga tiden mellan Utlänningsnämndens beslut om avvsningsbeslut och utresa har

ökat från 135 dagar 2002 till i genomsnitt 152 dagar 2003.

Under 2003 återvände sammanlagt 8 647 personer självmant genom Migrationsverkets försorg och 8 892 ärenden överlämnades till polisen för verkställighet. Av de ärenden som lämnades till polisen rörde 83 procent avvikna personer. Polisen verkställde 2 670 personer under 2003.

Flera av Migrationsverkets mottagningsenheter har utvecklat sitt stöd till föräldrar och barn. Exempelvis har arbetet med att identifiera barn med särskilt behov av stöd utvecklats liksom former för att stödja föräldrarna i sin roll under tiden familjen väntar på besked. När det gäller ensamkommande barn har kvaliteten på Migrationsverkets barn- och ungdomsenheter förbättrats. Migrationsverket har bl.a. förtydligat kraven på verksamhetens innehåll och infört föreskrifter om inspektioner av verksamheten. Vid årsskiftet fanns det sammanlagt 16 barn- och ungdomsenheter

I de fall Migrationsverket bedömer att asylprövningen kommer att ta längre tid än fyra månader beviljas ett undantag från skyldigheten att ha arbetstillstånd. I december 2003 var det 15 560 asylsökande, varav 26 procent kvinnor och 74 procent män, som hade tillträde till den öppna arbetsmarknaden. Av dem uppgav 696 personer att de arbetade. I den organiserade verksamheten, som syftar till att ge individen meningsfull sysselsättning under vistelsetiden, ingår ofta svenskundervisning och det förekommer även praktik på arbetsplatser. I början av december 2003 var antalet praktikplatser sammanlagt 1 101 stycken. Den organiserade verksamheten reduceras vid Dublinärenden och när den asylsökande har ett lagakraftvunnet avvisningsbeslut.

Under 2003 har individplaner börjat användas i verksamheten. Individplanen är ett webbaserat system som skall stödja det processinriktade arbetet på asylområdet och underlätta samverkan mellan prövning, mottagande, introduktion och återvändande. I samverkan med Integrationsverket har nya bosättningsunderlag på individnivå utvecklats. Informationen i bosättningsunderlagen sänds till Integrationsverket och berörda kommuner, så att den kan vara ett stöd för kommunernas planering av introduktionen.

För 2003 uppgick förvarskostnaderna till närmare 160 miljoner kronor. Under året har en

utbyggnad av antalet förvarsplatser skett. Sammanlagt har 60 platser i förvar tillkommit under 2003 vilket innebär att det sammanlagt fanns 175 förvarsplatser den 31 december 2003. Den 31 december 2003 var beläggningsgraden vid förvaren 102 procent. Antalet förvarsplatser har utökats till följd av ett ökat antal asylsökande. En tillräcklig kapacitet av förvarsplatser är en viktig förutsättning för att upprätthålla en god kvalitet i verksamheten.

År 2003 var den genomsnittliga dygnsutgiften inom mottagandesystemet 234 kronor, exklusive förvar. Det motsvarar en ökning med 23 kronor per dygn i jämförelse med år 2002. Den ökade dygnsutgiften för mottagandet av asylsökande beror främst på ökade utgifter för hälso- och sjukvård samt utvecklingen av kvaliteten vid Migrationsverkets boenden för asylsökande barn som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare. Utgifterna ökar också till följd av att verkställighetsarbetet är resurskrävande. En allt större andel personer får avslag på sin asylansökan. Detta innebär att Migrationsverkets arbete med verkställighetsarbetet blir mer omfattande.

Den 30 juni 2004 var 40 367 personer registrerade i mottagandesystemet. Den genomsnittliga vistelsetiden för dem var 467 dagar.

Vidarebosättning

Åtgärder skall vidtas för att underlätta för flyktingar m.fl. genom vidarebosättning i Sverige eller andra insatser för utlänningar som befinner sig i särskilt utsatta situationer, främst i närområdet. Under 2003 beviljades 942 personer uppehållstillstånd för vidarebosättning i Sverige. Av dessa var 399 kvinnor och 543 män, knappt 400 var under 18 år. Totalt överfördes under året 890 personer till Sverige varav 207 personer hade fått sina beslut under 2002. Av de personer som 2003 beviljades tillstånd för överföring kvarstår 244 personer som kommer att överföras till Sverige under 2004.

Återvandring

Åtgärder skall vidtas för att underlätta för flyktingar och andra skyddsbehövande att återvända. Bidrag ges för frivillig återvandring av vissa personer som efter att ha varit bosatta i Sverige under längre eller kortare tid väljer att återvända till sitt ursprungliga hemland eller till ett annat bosättningsland. Under 2003 prövades 133 ansökningar av Migrationsverket enligt

förordningen (1984:890) om utlänningars resor från Sverige för bosättning i annat land. Av dessa beviljades 100 bidrag. Återvandring har bl.a. skett till Irak, Bosnien–Hercegovina, Chile och Kenya. Under 2003 sökte 24 personer som fått resebidrag om nytt uppehållstillstånd i Sverige.

Anhörigresor

Målet är att bidrag skall lämnas för att underlätta för flyktingar i Sverige att återförenas med sina anhöriga. Under 2003 ansökte 206 personer om bidrag enligt förordningen (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige. Det året beviljades 182 personer bidrag enligt förordningen mot 172 personer året innan. De största grupperna var personer från Irak, Afghanistan och Serbien–Montenegro. Totalt beviljades personer från 17 länder bidrag 2003.

Verksamhetsområdet Besök och bosättning

Inom verksamhetsområdet förekommer flera olika typer av ärenden. En del gäller besök och tillfälliga vistelser i Sverige medan andra rör önskemål om permanent bosättning i Sverige. Målet för besök och bosättning är att inom ramen för den reglerade invandringen medge besöksutbyte mellan länder i enlighet med den sökandes önskemål samt värna rätten att förenas med nära anhöriga genom att väntetiden för beslut görs så kort som möjligt med hänsyn till sökandes och övriga berördas behov. Den totala väntetiden bör vara högst 12 månader.

De flesta ansökningarna har lämnats in till en svensk utlandsmyndighet. Ansökningar av personer som omfattas av EES-avtalet får beviljas efter inresan.

Utlandsmyndigheterna fattar beslut i allt fler viseringsärenden och när det gäller familjeanknytningsärenden har utlandsmyndigheternas andel av handläggningstiden förkortats. Kompetensutvecklingsinsatser och utvärderingar följs löpande upp. Migrationsattachéerna spelar en viktig roll i detta arbete. För närvarande pågår ett arbete med att ta fram ett kvalitetssäkringssystem som lägger fast kraven i varje arbetsmoment i handläggningen på utlandsmyndigheterna och inom Migrationsverket. Syftet är att skapa en mer enhetlig, rättssäker och effektiv process. För att effektivisera och förbättra IT-stödet på

migrationsområdet har Migrationsverket utvecklat ett datoriserat ärendehanteringssystem kallat WILMA. Införandet av WILMA är en prioriterad fråga. För närvarande har WILMA installerats på 32 utlandsmyndigheter. Det innebär att fler än 90 procent av alla migrationsärenden som hanteras på utlandsmyndigheterna omfattas av systemet. Systemet har bidragit till kortare väntetider för den sökande och en mer effektiv handläggning. Under hösten 2004 planeras ytterligare ett tiotal myndigheter få WILMA.

Besök

Målet är att beslut om visering skall fattas inom en månad från det att ansökan inkommit till utlandsmyndighet.

Under 2003 lämnades ungefär 149 500 viseringsansökningar in till de svenska utlandsmyndigheterna. Det är en minskning med 6 000 ansökningar jämfört med 2002. Utlandsmyndigheterna avgjorde 96 procent av ansökningarna och resterande överlämnades till Migrationsverket för beslut. Av ansökningarna beviljades 85 procent. Utlandsmyndigheternas handläggningstid var i normalfallet en vecka och den genomsnittliga handläggningstiden hos Migrationsverket var 21 dagar (14 dagar median). Under 2003 var det cirka 127 000 personer som reste in i Sverige med visering. Av dem var det cirka 870 personer som inte lämnade landet efter viseringstidens utgång. Det gäller främst personer från Ryssland, Iran, Syrien och Turkiet. Cirka 90 procent av de 870 personerna sökte asyl medan flertalet av de övriga återopade anknytning till anhöriga.

Bosättning

Målet är att beslut om uppehållstillstånd för anknytning till personer bosatta i Sverige skall fattas inom fem månader sedan ansökan inkommit till utlandsmyndighet.

År 2003 avgjorde Migrationsverket 30 451 anknytningsärenden, vilket är cirka 13 procent fler än 2002. Av dessa ärenden avgjordes 37 procent inom fem månader från det att ansökan lämnades in vid utlandsmyndighet. Regeringen avser att vidta åtgärder för att minska handläggningstiden.

Av de beviljade tillstånden var 13 233 anknytningsärenden genom nyetablerade förhållanden. Av dem som beviljades tillstånd var 64 procent kvinnor och de största grupperna bland dessa var kvinnor från Thailand och Irak.

Under 2003 sökte 58 barn utan medföljande legal vårdnadshavare om uppehållstillstånd på andra grunder än asyl. Totalt ansökte 2 430 barn om att få flytta till Sverige antingen till någon eller bägge föräldrarna eller till någon annan än en förälder. Sammanlagt 28 föräldrar ansökte om att få återförenas med sina barn bosatta i Sverige.

Verksamhetsområdet Svenskt medborgarskap

Målet är att den totala väntetiden för att få svenskt medborgarskap bör vara högst 12 månader. Under 2003 ansökte 27 128 personer om svenskt medborgarskap, vilket är 10 procent färre än året innan. Merparten av de sökande kommer från Irak, Bosnien–Hercegovina samt Serbien–Montenegro. Majoriteten av de sökande är kvinnor. Under 2003 avgjorde Utlänningsnämnden 1 191 överklaganden, varav 20 procent avgjordes inom 12 månader. För 2002 var andelen 22 procent.

Målet för beslut i ett grundärende hos Migrationsverket är sex månader från det att ärendet inkommit till verket. Under 2003 avgjorde verket 28 412 medborgarskapsärenden. Den genomsnittliga väntetiden för ett grundärende var 245 dagar (median 179 dagar). Detta är en ökning med 29 dagar från föregående år. Totalt fick 85 procent positiva beslut mot 88 procent 2002. För vissa nationaliteter har andelen avslag varit högre än genomsnittet främst beroende på svårigheter att kunna uppfylla kravet på styrkt identitet.

Den totala kostnaden för prövning av medborgarskapsärenden har ökat med 26 procent under perioden 2001–2003. Kostnaden för ett avgjort ärende 2003 var 1 569 kronor vid Migrationsverket.

Verksamhetsområdet prövning och överprövning i utlänningsärenden

Avlägsnandeärenden

Målet för överprövning av beslut om avvisning eller utvisning är att beslut skall fattas inom sex månader och att den totala väntetiden bör vara högst 12 månader.

Under 2003 överlämnade Migrationsverket 25 procent fler ärenden till Utlänningsnämnden än under 2002. Ärendebalansen hos nämnden har

under 2003 ökat med drygt 1 000 ärenden (21 procent). Förtursärenden såsom s.k. Dublinärenden, dvs. vilken medlemsstat som har ansvaret att pröva en asylansökan som en medborgare i tredjeland har gett in i någon medlemsstat, ärenden med tvångsåtgärd och avvisning med omedelbar verkställighet har ökat i antal och uppgick 2003 till 32 procent av de avgjorda asylärendena, vilket skall jämföras med 28 procent året innan.

Utlänningsnämnden avgjorde 30 procent fler ärenden 2003 jämfört med 2002. Den genomsnittliga handläggningstiden för avgjorda ärenden hos nämnden under 2003 var 190 dagar (135 median) i asylärenden och 211 dagar (184 median) i avlägsnandeärenden där asylskäl inte åberopas. År 2002 var handläggningstiderna 221 (167 median) respektive 248 dagar (237 median). Andelen bifall i asylärenden var sju procent mot nio procent året innan.

Under 2003 har beslut fattats inom sex månader i cirka 60 procent av de avgjorda asylärendena och i 48 procent av de ärenden där asylskäl inte åberopats. Målet nås fortfarande inte men resultatet har förbättrats jämfört med föregående år då beslut fattades inom sex månader i 52 procent av asylärenden och 32 procent av övriga ärenden. Under januari–april 2004 har nämnden avgjort 27 procent respektive 72 procent fler ärenden jämfört med samma period 2003 och 2002.

När det gäller avvisning eller utvisning för barn utan medföljande legal vårdnadshavare, s.k. ensamkommande barn, är målet att beslut skall fattas inom tre månader. Vid ingången av 2003 hade nämnden 34 öppna ärenden avseende ensamkommande barn och fick under året 111 nya ärenden. Nämnden handlägger dessa ärenden med förtur. Situationen i Irak har dock gjort att beslut i dessa ärenden inte kunnat fattas i full utsträckning. Nämnden har avgjort 106 ärenden under 2003 varav 17 ärenden bifölls. Den genomsnittliga handläggningstiden var 91 dagar.

Ny ansökan

Målet är att beslut i ärenden avseende ny ansökan om uppehållstillstånd skall fattas inom en månad, om inte inhibition meddelats eller andra särskilda skäl föreligger.

Antalet nya ansökningar ökade med 41 procent 2003 jämfört med 2002. På två år har antalet nya ansökningar nästan fördubblats.

Ärenden gällande personer från Balkan dominerar. Andelen bifall var 11 procent under 2003, vilket är fem procentenheter lägre än under 2002. Många nya ansökningar om uppehållstillstånd görs nästan omedelbart efter det att nämnden avslagit överklagandet i avlägsnandeärendet. Endast i ett fåtal fall ändras nämndens tidigare beslut. Av de 694 öppna ärenden som nämnden hade vid årsskiftet var 308 ärenden (44,4 procent) yngre än en månad och 94 ärenden (13,5 procent) mellan en till två månader. Av de nya ansökningarna brukar knappt en tredjedel vara inhiberade.

Nämnden fattade beslut i drygt 65 procent av ärendena inom en månad, vilket skall jämföras med 62 procent 2002.

Överklaganden av uppehållstillstånd utan samband med avvisning eller utvisning

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om uppehållstillstånd även om beslutet inte är förenat med avvisnings- eller utvisningsbeslut. Merparten rör ärenden där utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd från hemlandet och återopat anknytning till anhörig.

Beslut i dessa ärenden skall fattas inom sex månader och den totala väntetiden bör vara högst elva månader.

Antalet nya ärenden ökade 2003 i jämförelse med 2002, från 2 528 till 2 864. Bifallsprocenten var i genomsnitt 16 procent vilket är tre procentenheter lägre än föregående år. Beslut har fattats inom sex månader i 42 procent av de avgjorda ärendena och 72 procent har avgjorts inom nio månader. Resultatet är avsevärt bättre än motsvarande siffror 2002, 22 procent respektive 54 procent. Den genomsnittliga handläggningstiden för dessa ärenden har minskat med 38 dagar från 254 till 216 dagar (median 259 respektive 205).

Överprövning av svenskt medborgarskap

Målet är att beslut skall fattas inom sex månader och den totala väntetiden bör vara högst tolv månader.

Antalet inkomna ärenden 2003 var 1 262, vilket är 126 ärenden fler än 2002. Totalt 44 procent av de inkomna ärendena var från medborgare i Irak. Bifallsprocenten har sjunkit från 25 till 17. En allt större andel av ärendena utgörs av ärenden där personens identitet är oklar. Vid 2003 års utgång var 84 procent av de öppna ärendena yngre än sex månader. Den

genomsnittliga handläggningstiden har fortsatt att sjunka och var 193 dagar mot 208 året innan. Under 2003 avgjordes 36 procent av ärendena inom sex månader och ytterligare cirka 56 procent inom intervallet 6 till 9 månader.

Europeiska flyktingfonden

Målet med fonden är att den skall medverka till att utveckla asylprocessen och integrationen.

I slutrapporten för programåren 2000–2001 konstateras att fonden öppnat möjligheter att utveckla och därmed åtgärda brister inom verksamhetsområdena. Såväl offentlig förvaltning som organisationer har givits möjlighet att vara delaktiga i förändringen och förbättringen av asylprocessen i Sverige.

EU-kommissionen har genomfört en utvärdering av hur fonden fungerat i Europa programåren 2000 till 2002. För Sveriges del konstateras att flyktingfonden haft ett stort värde för utvecklingen av asyl- och flyktingverksamheten i Sverige.

Under åren 2001 till 2003 har 28, 64 respektive 37 projekt beviljats bidrag från fonden. Under 2003 var fokuseringen bl.a. på samverkan mellan frivilligorganisationer och myndigheter samt på grupper med särskilda behov, t.ex. ensamkommande barn, kvinnor och tortyroffer.

Innevarande år är sista programåret för fonden. Bidragen från fonden utbetalas i omgångar beroende på hur långt projektet har kommit. Migrationsverket kommer därför att ha utgifter även 2005 och 2006. I juni 2004 träffade ministerrådet en politisk överenskommelse om att förlänga fonden för en ny period åren 2005–2010.

5.5.3 Analys och slutsatser

Sammantaget har regeringens mål inom politikområdet inte uppnåtts.

De åtgärder som regeringen vidtagit och föreslagit under 2003 och första halvåret 2004 för att förstärka styrningen av utlänningsmyndigheterna är en viktig del i regeringens arbete för en mer effektiv och rättssäker migrationspolitik. Det är ännu för tidigt att fullt ut värdera effekterna av dessa åtgärder.

De långa handläggings- och vistelsetiderna är påfrestande för enskilda individer och innebär också stora utgifter för samhället. En positiv utveckling kan dock konstateras när det gäller handläggningstiderna för överklaganden av asylärenden hos Utlänningsnämnden som minskat under 2003. För att minska handläggningstiderna även hos Migrationsverket har verket i årets ekonomiska vårproposition tillförts 20 miljoner kronor.

Svårigheterna med att verkställa lagakraftvunna avvisnings- och utvisningsbeslut leder till att den sammanlagda väntetiden i asylprocessen ökade under 2003. Det är därför viktigt att Migrationsverkets och polisens samarbete med att förbättra verkställighetsarbetet fortsätter att utvecklas.

Kostnaderna i mottagandesystemet är fortsatt höga trots att antalet asylsökande minskar. Den ekonomiska styrningen är en viktig del i det pågående förändringsarbetet, där kontrollen över utgifterna utgör en väsentlig del.

Som redovisats bereder regeringen för närvarande ytterligare förslag till åtgärder inom migrationspolitiken.

5.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en revisionsberättelse med invändning för Migrationsverket avseende 2003. Av revisionsberättelsen framgår att verket inte har uppvisat dokumentation som visar att kostnadsfördelningen mellan verksamhetsgrenarna Prövning av ansökan och Mottagandeverksamhet ger en rättvisande bild av kostnaderna.

Vidare har Riksrevisionen i revisionsrapporten rekommenderat Migrationsverket att fastställa vilka aktiviteter som skall ingå i rutinen för framtagande av årsredovisningen för att uppnå god informationskvalitet samt förstärka den interna styrningen och kontrollen avseende avtalshanteringen för att säkerställa att giltiga avtal finns.

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2003 avseende Utlänningsnämnden.

5.7 Budgetförslag

5.7.1 12:1 Migrationsverket

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	623 953	Anslags- sparande	2 290
2004	Anslag	638 273 ¹	Utgifts- prognos	646 006
2005	Förslag	642 505		
2006	Beräknat	622 427 ²		
2007	Beräknat	627 912 ³		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

² Motsvarar 616 743 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 611 870 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget avser i huvudsak förvaltningskostnader för Migrationsverket samt kostnader för IT-stödet i migrationsarbetet vid utlandsmyndigheterna.

Regeringen bedömer att det under 2005 kommer 22 000 asylsökande.

Regeringens överväganden

I strävan att öka öppenheten och rättssäkerheten vid handläggningen av asylärenden, har regeringen gett Migrationsverket i uppdrag att förändra arbetssättet vid asylutredningar. Anslaget behöver därför ökas med 3 miljoner kronor.

Därutöver föreslås anslaget ökas med 18 miljoner kronor för de arbetsuppgifter Migrationsverket väntas få med anledning av regeringens förslag i propositionen Prövning av verkställighetshinder i utlänningsärenden (prop. 2003/04:59).

Regeringen föreslår dessutom att anslaget ökas med 20 miljoner kronor för att minska ärendebalanserna bl.a. inför en ny instans- och processordningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 642 505 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 Migrationsverket för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 622 427 000 kronor respektive 627 912 000 kronor.

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:1 Migrationsverket

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	616 273	616 273	616 273
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris & löneomräkning ²	7 317	13 065	23 666
Beslut	18 915	-6 911	-12 027
Förslag/beräknat anslag	642 505	622 427	627 912

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.2 12:2 Mottagande av asylsökande

Tabell 5.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	3 716 552	Anslags-sparande	-327 600
2004	Anslag	3 514 694 ¹	Utgifts-prognos	3 434 072
2005	Förslag	3 296 162		
2006	Beräknat	2 819 612		
2007	Beräknat	2 146 725		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

Anslaget finansierar mottagandet av asylsökande m.fl. såsom boende för asylsökande, organiserad verksamhet, förvar och verkställighetsarbetet samt personal som arbetar med dessa uppgifter och lokaler som används i mottagandeverksamheten.

Vidare finansieras från anslaget:

- ersättningar enligt förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.
- ersättningar till landsting enligt förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande
- ersättningar till kommuner och landsting enligt förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Utgifterna under anslaget styrs främst av antalet asylsökande, handläggningstiderna hos berörda myndigheter samt tiden från lagakraftvunnet avvisnings- eller utvisningsbeslut till utresa.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslog i proposition (2003/04:35) Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen m.m. bl.a. att straffbestämmelserna i utlänningslagen skärps vad avser människosmuggling. För att delfinansiera kriminalvårdens ökade utgifter med anledning av detta överförs 2 000 000 kronor till utgiftsområde 4 Rättsväsendet anslaget 4:6 Kriminalvården från och med 2005.

År 2005 beräknas den genomsnittliga dygnsutgiften till 219 kronor. Anledningen till den ökade kostnaden är bl.a. högre ersättning till landstingen för hälso- och sjukvård för de asylsökande.

Vidare föreslås att den statliga ersättningen till kommuner för vissa sociala utredningar gällande ensamkommande asylsökande barn även skall gälla för 2005 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 8 sid. 43).

Beräkningen av anslaget bygger på att riksdagen kommer att anta det förslag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. som regeringen under hösten kommer att lämna till riksdagen. Förslaget innebär att den särskilda bostadsersättningen avskaffas och därmed bedöms utgifterna på anslaget minska. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 mars 2005.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 3 296 162 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 2 819 612 000 kronor respektive 2 146 725 000 kronor.

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:2 Mottagande asylsökande

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	3 364 694	3 364 694	3 364 694
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	85 000	65 000	65 000
Volym	-151 532	-608 082	-1 280 969
Överföring till/från andra anslag	-2 000	-2 000	-2 000
Förslag/beräknat anslag	3 296 162	2 819 612	2 146 725

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.3 12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	155 201	Anslags- sparande	133 929
2003	Utfall	155 201	Anslags- sparande	133 929
2004	Anslag	290 149 ¹	Utgifts- prognos	281 167
2005	Förslag	289 809		
2006	Beräknat	293 489		
2007	Beräknat	298 641		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

Regeringens överväganden

Från anslaget finansieras organiserad överföring av flyktingar m.fl. och ersättning till de kommuner som tar emot dessa personer samt bidrag till vissa hjälpinsatser för flyktingar utanför Sverige. Bidrag till flyktingars resor från Sverige för bosättning i annat land och bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige finansieras via detta anslag. Även statsbidrag till den efterforskningsverksamhet som enligt avtal bidrivs av Svenska Röda korset bekostas från anslaget. Dessutom finansieras internationell samverkan inom ramen för flykting- och migrationspolitiken m.m.

Anslagsmedlen för 2005 avseende vidarebosättning av flyktingar m.fl. kan användas med viss flexibilitet och motsvara kostnaderna för överföring och mottagande av 1 840 personer.

För att delfinansiera kriminalvårdens ökade kostnader med anledning av att straffbestämmelserna i utlänningslagen skärps vad avser människosmuggling överförs 500 000 kronor till utgiftsområde 4 Rättsväsendet anslaget 4:6 Kriminalvården från och med 2005.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 289 809 000 kronor anvisas under anslaget 12:3 Migrationspolitiska åtgärder för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 293 489 000 kronor respektive 298 641 000 kronor.

Tabell 5.7 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	292 149	292 149	292 149
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	-500	-500	-500
Övrigt	-1 840	1 840	6 992
Förslag/beräknat anslag	289 809	293 489	298 641

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.4 12:4 Utlänningsnämnden

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	123 654	Anslags- sparande	870
2003	Utfall	123 654	Anslags- sparande	870
2004	Anslag	140 785 ¹	Utgifts- prognos	136 683
2005	Förslag	149 792		
2006	Beräknat	131 084 ²		
2007	Beräknat	133 269 ³		

¹ Inklusive av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

² Motsvarar 129 963 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 129 963 tkr i 2005 års prisnivå.

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av beslut som fattas av Migrationsverket avseende avvisning och utvisning samt ansökningar om uppehållstillstånd, flyktingförklaring, resedokument och svenskt medborgarskap. Nämnden prövar även s.k. ny ansökan om uppehållstillstånd enligt 2 kap. 5 b § utlänningslagen. Sådan ansökan kan göras efter det att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut vunnit laga kraft.

Regeringens överväganden

Utlänningsnämndens anslag föreslås öka med 25 miljoner kronor för att minska ärendebalanserna bl.a. inför en ny instans- och processordning samt för att minska väntetiderna i Migrationsverkets mottagandesystem.

En särskild utredare tillkallas snarast för att förbereda och vidta åtgärder för att inrätta en ny instans- och processordning i enlighet med

riksdagens beslut från november 2001. Den nya instans- och processordningen skall gälla från den 1 januari 2006.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 149 792 000 kronor anvisas under anslaget 12:4 Utlänningsnämnden för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 131 084 000 kronor respektive 133 269 000 kronor.

Tabell 5.9 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:4 Utlänningsnämnden

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	125 785	125 785	125 785
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris & löneomräkning ²	-269	814	2 924
Beslut	24 276	4 485	4 560
Förslag/beräknat anslag	149 792	131 084	133 269

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.7.5 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tabell 5.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2003	Utfall	151 572		-9 440
2004	Anslag	197 027 ¹	Utgifts- prognos	174 952
2005	Förslag	177 027		
2006	Beräknat	147 027		
2007	Beräknat	147 027		

¹ Inklusivt av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

Anslaget finansierar offentligt biträde enligt utlänningslagen (1989:529) vid Regeringskansliet, Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Anslaget påverkas främst av antalet ärenden.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att anslaget bör utökas med 60 miljoner kronor för ökade kostnader för offentligt biträde i utlänningsärenden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 177 027 000 kronor anvisas under anslaget 12:5 Offentligt biträde i

utlänningsärenden för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 147 027 000 kronor respektive 147 027 000 kronor.

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	122 027	122 027	122 027
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	55 000	25 000	25 000
Förslag/beräknat anslag	177 027	147 027	147 027

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.6 12:6 Utresor för avvisade och utvisade

Tabell 5.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2003	Utfall	128 038		-10 757
2004	Anslag	195 556 ¹	Utgifts- prognos	172 353
2005	Förslag	225 556		
2006	Beräknat	205 556		
2007	Beräknat	205 556		

¹ Inklusivt av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

Anslaget finansierar resor ut ur landet för utlänningsärenden som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Migrationsverket, Utlänningsnämnden eller polisen med stöd av utlänningslagen. Även kostnader för resor ut ur Sverige för de asylsökande som återkallat sin ansökan finansieras från anslaget.

Migrationsverket kan överlämna ärenden till polismyndigheten om utlänningsärenden håller sig undan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att genomföra verkställigheten. Kriminalvårdens transporttjänst organiserar utresor för avvisade och utvisade på polisens uppdrag.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att anslaget bör utökas med 90 miljoner kronor på grund av ökat antal avvísningar och utvisningar samt ökade resekostnader.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 225 556 000 kronor anvisas under anslaget 12:5 Utresor för avvisade och utvisade för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 205 556 000 kronor respektive 205 556 000 kronor.

Tabell 5.13 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:6 Utresor för avvisade och utvisade

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	135 556	135 556	135 556
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	90 000	70 000	70 000
Förslag/beräknat anslag	225 556	205 556	205 556

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.7.7 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tabell 5.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2003	Utfall	22 369	Anslags-sparande	33 144
2004	Anslag	32 000 ¹	Utgifts-prognos	26 411
2005	Förslag	30 400		
2006	Beräknat	30 400		
2007	Beräknat	30 400		

¹ Inklusiv av riksdagen beslutade anslag på tilläggsbudget och förslag på tilläggsbudget i samband med BP för 2005.

Anslaget disponeras av Migrationsverket för att utveckla prövnings- och mottagandesystem för

asylsökande, integrationsinsatser för de som fått uppehållstillstånd. Vidare används anslaget för att hjälpa personer att återvända eller återvändra till sitt hemland, samt insatser för kvinnor och tortyroffer m.m.

Anslagsbeloppet motsvarar EU:s medfinansiering av beviljade projekt. Bidraget administreras av Migrationsverket i samarbete med Integrationsverket. Bidraget redovisas under inkomsttiteln 6911 Övriga bidrag från EU.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer anslagsbehovet för 2005 till 30 400 000 kronor. Fonden inrättades 2000 för perioden 2000–2004. Ministerrådet har i juni träffat en politisk överenskommelse om att förlänga fonden för en perioden 2005–2010.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 30 400 000 kronor anvisas under anslaget 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 30 400 000 kronor respektive 30 400 000 kronor.

Tabell 5.15 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	32 000	32 000	32 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-1 600	-1 600	-1 600
Förslag/beräknat anslag	30 400	30 400	30 400

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

6 Minoritetspolitik

6.1 Omfattning

Minoritetspolitiken omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. Politikområdet omfattar även anslaget för åtgärder för nationella minoriteter.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
<i>Anslag inom utgiftsområde 8</i>						
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	7,7	8,0	8,1	10,5	10,5	10,5
Totalt för utgiftsområde 8	7,7	8,0	8,1	10,5	10,5	10,5
Totalt för politikområde Minoritetspolitik	7,7	8,0	8,1	10,5	10,5	10,5

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition, (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

6.3 Mål

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Målet fastställdes av riksdagen hösten 2000 och gäller från och med budgetåret 2001 (prop. 2000/01:1, utg.omr. 8, bet. 2000/01:SfU2, rskr. 2000/01:72).

6.4 Politikens inriktning

Inledning

Minoritetspolitiken är sedan 2000 ett eget politikområde och grundas på riksdagens beslut hösten 1999 om åtgärder för de nationella minoriteterna och inriktningen av en minoritetspolitik (prop. 1998/99:143, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:69). De nationella minoriteterna är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar och de språk som omfattas av minoritetspolitiken är sa-

miska (alla former), finska, meänkieli, romani chib (alla former) och jiddisch.

I samband med beslutet om en minoritetspolitik ratificerade Sverige i februari 2000 två Europarådskonventioner, den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Bestämmelserna i dessa konventioner har utgjort en grund för den svenska politiken på området. Mot bakgrund av bestämmelserna i dessa båda konventioner prioriteras i första hand insatser inom kultur- och utbildningsområdena samt insatser för att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande i samhällslivet. Genomförandet av minoritetspolitiken kräver således en samordning mellan detta politikområde och andra politikområden, såsom kultur- och utbildningsområdena.

Erfarenhetsutbyte och samverkan med andra länder är en annan viktig del i arbetet att utveckla minoritetspolitiken.

Minoritetspolitiken kan delas in i tre huvudområden,

- att ge skydd för de nationella minoriteterna,
- att stärka möjligheterna till inflytande för de nationella minoriteterna, både kvinnor och män, samt
- att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Minoritetspolitiken skall genomsyras av jämställdhetsperspektivet.

Samordning av minoritetspolitiken

En arbetsgrupp finns sedan 2000 för att samordna regeringens minoritetspolitik. Arbetsgruppen har till uppgift att samordna åtgärder inom minoritetspolitiken, verka för att minoritetspolitikens mål får genomslag inom olika sakområden samt medverka till uppföljning och utvärdering av politiken.

Arbetsgruppen medverkar även i arbetet med att utarbeta rapporter till Europarådet om hur Sverige uppfyller sina åtaganden enligt Europarådskonventionerna.

Skydd för de nationella minoriteterna

En viktig del av regeringens minoritetspolitik är att ge skydd för de nationella minoriteterna. I detta ingår att värna om de mänskliga rättigheterna, vidta åtgärder mot diskriminering och främja ömsesidig respekt och förståelse mellan personer med olika bakgrund.

En förutsättning för att uppnå detta är att skydda de nationella minoriteternas fortlevnad och ge dem förutsättningar för att bevara och utveckla sin identitet.

Regeringen gav i november 2001 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) i uppdrag att under en tvåårsperiod genomföra ett särskilt arbete för att förebygga och motverka diskriminering av romer. Uppdraget har redovisats till regeringen i mars 2004 genom rapporten *Diskriminering av romer i Sverige*. DO underströk i rapporten behovet av ett individuellt och strukturellt perspektiv samt ett minoritetsperspektiv i frågan om diskriminering av romer. Rapporten, som bl.a. innehåller ett antal förslag till åtgärder, bereds för närvarande inom Regeringskansliet. DO har för 2004 tilldelats medel som möjliggör att det särskilda arbetet för att motverka och förebygga diskriminering av romer kan fortsätta under året.

DO:s undersökning visar att det är viktigt att synliggöra den romska gruppen samt att öka kunskapen om romer och deras situation i samhället. Regeringen avser därför att inom ramen för minoritetspolitiken göra en särskild satsning riktad mot såväl romska ungdomar som ungdomar generellt.

För att minoritetspolitiken skall kunna få genomslagkraft krävs att den genomförs på flera nivåer i samhället. Till stor del är det inom den kommunala verksamheten som minoritetspolitiken måste genomföras. En viktig uppgift för regeringen är att informera och sprida kunskap om Sveriges nationella minoriteter och innehållet i minoritetspolitiken. Därför genomförs under 2004 regionala konferenser riktade till kommuner, landsting samt vissa statliga myndigheter. Regeringens bedömning är att det finns ett fortsatt behov av sådana informationsinsatser. Konferenserna kommer därför att följas upp genom ytterligare insatser riktade till kommuner.

Europarådet lämnar i sin senaste rapport rekommendationer till Sverige om hur genomförandet av konventionen kan förbättras. Som ett led i Sveriges uppföljning av minoritetspolitiken och ett sätt att bereda möjlighet för information och diskussion kring Europarådets rekommendationer kommer ett seminarium om rekommendationerna och uppföljningen av dessa att äga rum under våren 2005.

Stärka möjligheterna till inflytande

En viktig del av minoritetspolitiken är att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande i samhällslivet. Ekonomiskt bidrag till minoritetsorganisationer och samrådsmöten mellan regeringen och företrädare för de nationella minoriteterna är några exempel på insatser som görs inom politikområdet för att öka inflytandet för de nationella minoriteterna. Organisationer som företräder nationella minoriteter har för 2004 tilldelats 1,5 miljoner kronor för detta ändamål. Fördelningen av medlen baseras på de enskilda organisationernas behov. Av redovisningarna från minoritetsorganisationerna framgår att medlen har använts för skiftande ändamål, bl.a. mötesverksamhet, informationsinsatser samt för åtgärder som syftar till att förbättra kunskaperna i det egna språket.

Stöd för de historiska minoritetsspråken

Ett av minoritetspolitikens huvudområden är att ge stöd åt de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Av de fem minoritetsspråken i Sverige har samiska, finska och meänkieli en historisk geografisk bas medan romani chib och jiddisch är territoriellt obundna språk.

I vissa kommuner i Norrbotten finns förvaltningsområden för samiska, finska och meänkieli. I dessa kommuner har språken använts av hävd och används fortfarande i tillräcklig omfattning för att få status som s.k. språkligt förvaltningsområde. Det samiska förvaltningsområdet omfattar kommunerna Arjeplog, Gällivare, Jokkmokk och Kiruna. Förvaltningsområdet för finska och meänkieli omfattar kommunerna Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå. I förvaltningsområdena finns en lagstadgad rätt att använda samiska, finska eller meänkieli i kontakt med myndigheter och domstolar. Lagarna (SFS 1999:1175 och 1999:1176) om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar innebär att en enskild boende har rätt att i vissa fall använda samiska, finska eller meänkieli vid en förvaltningsmyndighet eller domstol.

Lagstiftningen medför också en rätt att få forskoleverksamhet och äldreomsorg helt eller delvis på respektive språk.

En särskild utredare ser för närvarande över möjligheten att utöka det finska förvaltnings-

området till att även omfatta Stockholms- och Mälardalsregionen, (dir 2004:6).

Frågan om en utvidgning av förvaltningsområdet för samiska har behandlats i olika sammanhang. Länsstyrelsen i Norrbottens län har bl.a. på regeringens uppdrag redovisat konsekvenserna av en sådan utvidgning av förvaltningsområdet. Med utgångspunkt i länsstyrelsens rapport har regeringen nu för avsikt att ytterligare låta undersöka möjligheterna att utvidga det samiska förvaltningsområdet även till det sydsamiska området, dvs. södra delarna av det traditionella samiska språkområdet.

6.5 Insatser**6.5.1 Insatser inom politikområdet***Informationskonferenser*

För att sprida kunskap om minoritetspolitiken har två konferenser om nationella minoriteter och mänskliga rättigheter arrangerats för bl.a. kommuner och landsting samt vissa statliga myndigheter. Ytterligare en sådan konferens kommer att genomföras under hösten 2004.

Samrådsmöten

För att öka minoriteternas inflytande hålls årligen samrådsmöten med företrädare för regeringen och minoriteternas organisationer. Frågor som särskilt lyfts fram vid dessa samråd är språk- och utbildningsfrågor, frågan om en myndighet för minoritetspolitiken, inflytandefrågor både lokalt och regionalt samt diskriminering.

Sveriges andra periodiska rapport om genomförandet av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk

Den 30 juni 2004 lämnade Sverige sin andra rapport till Europarådet om Sveriges genomförande av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Rapportering sker vart tredje år. I rapporten redovisas framför allt åtgärder inom områdena för utbildning, kultur och media.

Rådet för romska frågor

I oktober 2002 inrättade regeringen Rådet för romska frågor som ett rådgivande organ till regeringen. Ordförande i rådet är ansvarigt statsråd.

I rådets arbetsplan lyfts ett antal områden fram som särskilt angelägna. Dessa områden är synliggörande av den romska gruppen, diskriminering och mänskliga rättigheter, utbildningsfrågor, kultur och massmedia, sociala frågor samt internationellt samarbete. Kunskaps-spridning om de romska grupperna och anti-diskrimineringsarbete är särskilt prioriterade frågor. Under det senaste året har rådet arbetat med att flytta fram positionerna inom dessa områden. Det är angeläget att detta arbete fördjupas och utvecklas.

Romsk kvinnogrupp

Ett arbete har initierats för att stärka de romska kvinnornas situation och öka deras delaktighet, bl.a. har en grupp tillskapats med företrädare för Regeringskansliet och romska kvinnor. Denna grupp leds av ansvarig statssekreterare och planerar att genomföra ett seminarium hösten 2004 om romska flickors och kvinnors situation och framför allt deras möjlighet att kombinera utbildning och yrkesliv med romska traditioner.

Rapport om diskriminering av romer i Sverige

Romerna som grupp drabbas särskilt hårt av fördomar och diskriminering. Regeringen gav därför i november 2001 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering i uppdrag att under en tvåårsperiod genomföra ett särskilt arbete för att förebygga och motverka diskriminering av romer. Uppdraget har redovisats till regeringen i mars 2004 genom rapporten *Diskriminering av romer i Sverige*.

Utredning om finska i Stockholms- och Mälardalsregionen

I januari 2004 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över finska språkets ställning i Stockholms- och Mälardalsregionen (dir. 2004:6). Utredaren skall analysera förutsättningarna för att göra även detta område till en del av det finska förvaltningsområdet. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2005.

Internationell samverkan

Samverkan med andra länder är en viktig del i arbetet att utveckla minoritetspolitiken. Det finns sedan 2001 en arbetsgrupp med tjänstemän från ansvariga departement i Sverige och Finland, den finsk-svenska arbetsgruppen för minoritets- och minoritetsspråkfrågor, (Ju 2003:D). Arbetsgruppen har i januari 2004

avlämnat en rapport för verksamhetsåret 2002/2003. Under det aktuella året har framför allt finska språkets ställning i Sverige diskuterats.

Det pågår även ett arbete med att fördjupa samarbetet kring minoritetsfrågor mellan de övriga nordiska länderna.

Inom ramen för Europarådets, EU:s och andra internationella organs arbetsområden finns också samarbete som berör minoritetsfrågor.

6.5.2 Insatser utanför politikområdet

För att stärka de nationella minoriteterna och stödja minoritetsspråken är insatser utanför politikområdet av största betydelse. En rad åtgärder som rör minoritetspolitiken har vidtagits, bl.a. inom områdena språk, arkivfrågor, massmedier, utbildning, demokrati och de mänskliga rättigheterna, äldreomsorg, kulturverksamhet och samepolitik.

Regeringen tillkallade hösten 2000 en parlamentarisk kommitté med uppdrag att lägga fram förslag till ett handlingsprogram för det svenska språket. Språkkommittén redovisade sitt uppdrag i betänkandet Mål i mun (SOU 2002:27). I betänkandet föreslås bl.a. att en ny myndighet för språkvårdande uppgifter, Sveriges språkråd, skall bildas. Avsikten är att myndigheten skall ta över de uppgifter som i dag ligger på Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden men att även språkvårdande arbete för andra minoritetsspråk skall omfattas. Beredning av förslagen i betänkandet Mål i mun pågår och regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan under 2005.

I Arkivutredningens betänkande Arkiv för alla – nu och i framtiden (SOU 2002:78) föreslås bl.a. åtgärder för att bevara dokument på minoritetsspråken. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Programföretagen i allmänhetens tjänst har ett stort ansvar för att beakta språkliga och etniska minoriteters behov. I sändningstillstånden för public serviceföretagen Sveriges Television (SVT), Sveriges Radio (SR) och Sveriges Utbildningsradio (UR) som gäller från och med 2002, framgår att företagens insatser för de språkliga och etniska minorige-

terna skall öka. Enligt sändningstillstånden skall samiska, finska, meänkieli och romani chib ha en särställning. Av propositionen som ligger till grund för sändningstillstånden framgår vidare att programföretagen skall ta hänsyn till att även jiddisch har status som minoritetsspråk. En parlamentarisk kommitté förbereder för närvarande de sändningstillstånd som skall gälla från och med 2006 (dir. 2003:119).

Regeringen gav i juni 2001 Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig till främst invandrare och nationella minoriteter i Sverige. Uppdraget har redovisats till regeringen i rapporten *Minoriteternas medier* (september 2002). Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Inom skolområdet pågår ett utvecklingsarbete för att förbättra undervisningen för de nationella minoriteterna. Arbetet består dels av insatser för kompetensutveckling av pedagogisk personal i förskola och skola, dels av utveckling av läromedel och utarbetande av ordbaser och lexikon för de olika språken. Utvecklingen sker i samråd med representanter för de nationella minoriteterna.

Myndigheten för skolutveckling driver webbplatsen Tema modersmål. Den tillhandahåller information och olika kommunikationsverktyg riktat till dem som arbetar med eller på annat sätt kommer i kontakt med modersmålsundervisning. Ambitionen är främst att stimulera till nätverksbyggande och lyfta fram goda pedagogiska resurser. Webbplatsen utvecklas kontinuerligt och numera ingår samtliga nationella minoritetsspråk.

Regeringen har givit 3 miljoner kronor till Mälardalens högskola för uppbyggnaden av ett finskt språk- och kulturcentrum i Mälardalen. Syftet är att stärka finska språket och den sverigefinska minoritetens ställning i Sverige.

Folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet har stor betydelse för de nationella minoriteterna. En nationell utvärdering av folkbildningen har gjorts som även omfattar folkbildningens roll för de nationella minoriteterna. Utredningen har i mars 2004 överlämnat sitt slutbetänkande *Folkbildning i brytningstid* (SOU 2004:30). Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I Regeringens skrivelse *En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna* (Skr. 2001/02:83), som lyfter fram de nationella

minoriteterna som en prioriterad fråga, betonas vikten av utbildning och information om de mänskliga rättigheterna. Regeringen verkar för att anställda inom olika delar av den offentliga förvaltningen får del av sådan utbildning. Information om minoriteternas rättigheter och de mänskliga rättigheterna sprids på en rad sätt, bl.a. via regeringens webbplats samt regeringens särskilda webbplats för mänskliga rättigheter, www.manskligarattigheter.gov.se. Under 2003 har också information om handlingsplanen gjorts tillgänglig på de nationella minoritetsspråken.

Behovet av äldreomsorg på andra språk än svenska har uppmärksammats på senare år eftersom det inte är ovanligt att äldre förlorar kunskaperna i det sist inlärd språket men behåller kunskaperna i sitt modersmål. Socialstyrelsen har 2001 redovisat ett uppdrag att kartlägga och redovisa hur olika kommuner organiserat och genomfört äldreomsorg för finsktalande. Av rapporten framgår bl.a. att en anpassad äldreomsorg skulle kunna erbjudas äldre finsktalande utan att det medför större kostnader. Frågan om vilka åtgärder som skall vidtas med anledning av rapporten övervägs för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller kulturverksamhet för och med de nationella minoriteterna så har dessa grupper olika behov. Sedan 2000 tillförs det statliga stödet till litteratur och kulturtidskrifter årligen 1 miljon kronor för att de nationella minoriteterna skall kunna särskilt beaktas vid fördelningen av stödet. Från och med 2002 tillförs Statens kulturråd därutöver 7 miljoner kronor årligen för insatser som syftar till att främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

Inom ramen för samepolitiken görs insatser för att uppnå målet att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. Insatserna omfattar bl.a. stödet till Sametinget och sameskolorna. En nationell informationssatsning pågår om samerna som urbefolkning i Sverige och samernas kultur.

Regeringen har givit Sametinget i uppdrag att utveckla och etablera ett permanent nationellt informationscentrum för samefrågor senast år 2004. Som en del av ovan nämnda informationssatsning beslöt regeringen i april 2003 om ett särskilt informationsprojekt benämnt *Konkreta informationsvägar om samer*

och samisk kultur. Inom ramen för projektet bereds bl.a. frågan om en inventering av hur samiska frågor behandlas i läromedel och lärarhandledningar för grundskolans samhällsorienterande ämnen i årskurserna 4–9 samt aktiviteter som avser utbildning/fortbildning av lärare och skolpersonal om samer och samisk kultur.

Åtgärder inom samepolitiken redovisas närmare under utgiftsområde 23.

6.6 Resultatbedömning

6.6.1 Resultat

Ett påtagligt resultat av minoritetspolitiken är en större självmedvetenhet inom minoritetsgrupperna. Detta märks inte minst genom att företrädare för de nationella minoriteterna under de senaste åren har bildat en rad olika intresse- och samarbetsorgan, såsom Sverigefinländarnas delegation och flera nya romska riksorganisationer. Därtill har företrädare för de nationella minoriteterna framfört flera krav om åtgärder och även lämnat förslag till sådana, såsom inrättandet av ett språkvårdsorgan för meänkieli.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i uppdrag att följa tillämpningen av lagarna (1999:1175 och 1999:1176) om rätt att använda samiska, finska och meänkieli i kontakt med myndigheter och domstolar. Länsstyrelsen har även i uppgift att fördela statsbidrag till kommuner och landstinget i enlighet med förordning (2000:86) om statsbidrag till åtgärder för att stödja användningen av samiska, finska och meänkieli. Länsstyrelsen ska årligen redovisa hur statsbidraget till kommunerna och landstinget fördelats samt resultaten av dessa regionala insatser och kostnaderna för dem.

Följande kommuner och landsting har erhållit sådant statsbidrag för budgetåret 2004.

Arjeplogs kommun	519 000 kr
Gällivare kommun	1 010 000 kr
Haparanda kommun	1 145 000 kr
Jokkmokks kommun	573 000 kr
Kiruna kommun	1 097 000 kr
Pajala kommun	603 000 kr
Övertorneå kommun	827 000 kr
Norrbottens läns landsting	226 000 kr

Länsstyrelsen i Norrbottens län har påbörjat en särskild översyn av fördelningen av statsbidraget. I samband med detta har länsstyrelsen gjort en enkätundersökning bland de kommuner som utgör förvaltningsområden för nationella minoritetsspråk samt Norrbottens läns landsting. Av enkätundersökningen framkom bl.a. att flertalet kommuner påbörjat arbete med att ta fram handlingsplaner för att genomföra minoritetspolitiken. Vidare framkom att de kommuner som omfattas av förvaltningsområdet för finska och meänkieli till stor del integrerar äldreomsorg och förskoleverksamhet på minoritetsspråken i den ordinarie verksamheten.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har även uppgift att utvärdera tillämpningen av lagarna om rätt att använda samiska, finska och meänkieli. En särskild arbetsgrupp vid länsstyrelsen i Norrbottens län utvärderar i vilken utsträckning myndigheter följer dessa lagar och i vilken utsträckning enskilda åberopar dem.

Av länsstyrelsens rapport för 2003 framgår att många kommuner och landstinget i Norrbotten erbjuder utökad service och aktiviteter som går utöver lagstiftningens krav. Detta i syfte att utifrån den svenska minoritetspolitiken ge det stöd som är nödvändigt för att bevara och utveckla språken. Den utökade servicen medför att ytterligare språkdomäner skapas där minoritetsspråken kan användas, dock medför detta merkostnader för kommunerna och landstinget. Flertalet kommuner och landsting har framfört önskemål om att kunna använda statsbidraget för att kunna finansiera även dessa merkostnader. Länsstyrelsen i Norrbottens län pekar också på att lagstiftningens konstruktion kan skapa en osäkerhet hos den enskilde kring i vilken situation lagstiftningen kan användas, vilket i förlängningen medför att rätten att tala minoritetsspråk inte utnyttjats i särskilt stor utsträckning i kontakt med förvaltningsmyndigheter.

Länsstyrelsens arbetsgrupp har i september 2003 tillsammans med Kommunförbundet genomfört en konferens för myndigheter, kommuner och landstinget i Norrbottens län i syfte att öka kunskaperna kring minoritetsfrågor, stimulera till ökade insatser och initiativ för minoritetsspråken men även för att skapa

underlag för en mer samlad insats för minoritetsspråken i länet.

Eftersom minoritetspolitiken är ett förhållandevis ungt politikområde finns det ännu inte tillräckliga underlag för att dra heltäckande slutsatser om politikområdets resultat och behov av utveckling.

6.7 Analys och slutsatser

De regionala insatserna

Resultaten från undersökningar som arbetsgruppen vid Länsstyrelsen i Norrbottens län genomfört visar att användandet av minoritetsspråk i kontakter med domstolar och myndigheter är förknippade med vissa svårigheter. Användandet försvåras såväl av attityder och värderingar som av språkliga hinder. Som en följd av att minoritetsspråken hittills huvudsakligen har varit vardagsspråk i den lokala miljön är språkkunskaperna hos somliga brukare inte tillräckliga. Ibland saknas också viktiga formella ord. Vad gäller de regionala insatserna är det angeläget att få djupare kunskap om de enskildas förutsättningar att utnyttja de rättigheter och möjligheter som lagstiftningen medför. Informationsinsatserna behöver också förbättras.

Rikstäckande insatser

För att målet för minoritetspolitiken skall kunna förverkligas krävs att de nationella minoriteters behov och intressen tillgodoses på flera nivåer i samhällsförvaltningen. Det gäller såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting. Fortsatta åtgärder behöver därför vidtas för att öka kunskapen om minoritetspolitiken och för att stimulera till en diskussion om politikens konkreta genomförande på olika nivåer i samhällsförvaltningen, särskilt på den kommunala nivån.

Det är också angeläget att undersöka om de nationella minoriteterna har fått bättre möjligheter till inflytande utifrån rådande samrådsformer och tilldelade medel för inflytande. Därtill är det nödvändigt att framöver följa upp de nationella åtgärder som har vidtagits bl.a. inom språk, kultur och utbildning. Ett fortsatt arbete för utvärdering av de olika insatserna såväl inom detta politikområde som

andra berörda politikområden bör därför göras.

Det är väsentligt att minoritetspolitiken genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och att hänsyn tas till kvinnors och mäns olika förutsättningar och behov. I dag saknas dock underlag för att bedöma utvecklingen ur ett könsperspektiv. Denna fråga skall i större utsträckning tas upp i det fortsatta uppföljnings- och utvärderingsarbetet. Även ett barn- och ungdomsperspektiv skall beaktas i arbetet.

Även om kunskaperna om nationella minoriteter har ökat finns det fortfarande ett behov av mer kunskap och ökad medvetenhet om de nationella minoriteterna.

Regeringens slutsats är att verksamheten inom politikområdet under 2005 bör ha den inriktning som redovisats så att den fortsätter att utvecklas i enlighet med intentionerna i den minoritetspolitiska propositionen och målet för politikområdet.

6.8 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar när det gäller Länsstyrelsen i Norrbottens läns verksamhet avseende nationella minoriteter.

6.8.1 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2003	Utfall	7 742	273	
2004	Anslag	8 000 ¹		8 052
2005	Förslag	10 500		
2006	Beräknat	10 500		
2007	Beräknat	10 500		

¹ Inklusivt av riksdagen redan beslutade anslag på tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition, (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget disponeras för åtgärder för de nationella minoriteter. Huvuddelen av anslaget, 6 miljoner kronor, används som statsbidrag till kommunerna och landstinget inom de områden i Norrbottens län som utpekats som förvaltningsområden för samiska respektive

finska och meänkieli, enligt förordning (2000:86) om statsbidrag till åtgärder för att stödja användningen av samiska, finska och meänkieli. Resterande medel används för bidrag till de organisationer som företräder nationella minoriteter för deras arbete med att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande. Fr.om. 2005 kommer möjligheterna att erhålla organisationsbidrag ur anslaget att utökas genom att det till anslaget kommer att föras över 2,5 miljoner kronor. Beloppet kommer att föras över från utgiftsområdet 08, anslaget 10:2 Integrationsåtgärder.

Av 2003 års anslagssparande om 300 000 kronor har 100 000 kronor dragits in.

Regeringens överväganden

För de åligganden som följer av lagstiftningen om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli hos förvaltningsdomstolar och myndigheter har sex miljoner kronor avsatts som statsbidrag till kommunerna och landstinget i Norrbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län har fördelat medlen med utgångspunkt från en uppskattning av antalet invånare i respektive kommun som talar samiska respektive finska och meänkieli samt kommunernas behov av att vidta åtgärder. Hänsyn har också tagits till att Haparanda och Övertorneå har särskilt hög andel finska medborgare och medborgare med finska som modersmål.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har för 2004 även tillförts medel ur anslaget för hanteringen av bidragen till kommuner och landstinget samt till en arbetsgrupp vid länsstyrelsen som skall följa upp och utvärdera de regionala åtgärderna. Regeringens bedömning är att Länsstyrelsen i Norrbottens län även bör få medel för sådana insatser 2005.

När det gäller bidraget till organisationer som företräder nationella minoriteter är det regeringens bedömning att det finns ett behov av ett mer sammanhållet bidragssystem för nationella minoriteter. Därför bör 2,5 miljoner kronor föras till detta anslag från anslaget 10:2 Integrationsåtgärder. Beloppet motsvarar i huvudsak de medel som utbetalats av Integrationsverket till organisationer som företräder nationella minoriteter inom ramen för integrationsstödet. Förslaget innebär att stödet till minoritetsorganisationerna hanteras samlat inom ramen för minoritetspolitiken.

Regeringen föreslår att ett anslag på 10 500 000 kronor anvisas för 2005. För 2006 och 2007 bör anslaget beräknas till 10 500 000 kronor respektive år.

Tabell 6.3 Härledning av anslagsnivå för 2005–2007, för 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	8 000	8 000	8 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Överföring till/från andra anslag	2 500	2 500	2 500
Förslag/beräknat anslag	10 500	10 500	10 500

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.